

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hídkaputól kiment balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor a m. k. d. n. és szombaton délelőtt. Ára évi negyedr 3 ft. 6. ö. Hirdetési ár: 5 hasábas sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. 6. ö. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A „nyitlér” cikkek sora után 30 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőszepetusa, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, aug. 2. 1866.

(D.) Minden állam fenmaradása annál biztosabb, minél kevesebb praediciummal kormányozható annak belügyei, s minél kevesebb összeütközésben áll külügyeiben.

Az austriai birodalom, mint egykori nagy kiterjedésű hódító hatalom, éppen e feltételeknek nem felelt meg ekkor, s beleavatkozni kényszerülve Európa minden kényesebb viszonyaiban folytonos összeütközéseknek tette ki magát.

Spanyolországig való beavatkozása maga után vonta a nagy és véres örökösödési háborút, Olaszországba való beavatkozása hosszú láncolatát szülte meg a véres küzdelmeknek, melynek végét most Velencze feladása vetendi, a német szövetség feletti hegemoniája, ezen pusztaság és mit sem kamatozó dicsőség, már is temérdek vérebe került, most pedig a birodalmat a legnagyobb romlásához vezette.

Austria a német császárság elvesztéséért a Bund új fogalmában keresett kárpótlást, és ő a Bundba tartozó s oda nem tartozó országok vérevel kívánta fedezni a német Bund biztonságát, a mi mindig praediciált a Bundon kívül eső részeknek, s kiválólag a magyar királyságnak, mely a pragmática sanctio alapján tartozott ugyan védeni a császári birtokok határait, de nem a német Bundot, melyet a magyar királyságnak soha semmi legkisebb köze sem volt, s mely a magyar határokat szintén nem védte soha.

Háldatlanabb protectoratus nem lehet a világon mint az Austriai volt a Bund felett, Austria örökké kénytelen volt egész erejét kifejteni a Bund bajaiban, hogy saját fegyverei becsületét fentartsa, és a Bund a megpróbáltatás napjaiban mindig cserben hagyta őt, s egy része most a Rajna szövetség, most a porosz felsőbbség érdekeiben még fegyvert is fogott Austria ellen.

A dinastia, ki mint magyar király tizen-négy, mint osztrák császár husz-huszonkét millió lélek felett uralkodott, ha egyedül ez állatában, kettős személyében egyesült birodalom belső érdekeinek érvényesítésére, belső erejének gyarapítására fordította volna minden gondját, a Bundra vagy Olaszországra való mind befolyása nélkül: egyike lett volna mindvégig a legnagyobb európai szövetséges statusnak, s azon száz és ezer milliókat, miket a Bundnak és germanisatio érdekeinek áldozott, belső emelkedésére, belső jólétére fordítván, ma mi itt az európai népek legerősebbjei s legboldogabbjai lehetnének.

Annak a sok apró hercegségnek s fejedelemségnek, a melyek nagyobb része egy magyar főispánságnál kisebb, csupán a német nép ünnepeit (mely önértet a birodalom 30 millió lakójából csak hét-nyolcz milliót ha lelkesített), e sok apró koronának erőtlenségét Austria ereje volt kénytelen pótolni, Austria védte népei vérevel azoknak koronáit, kik magok ama koronát egy gránatos ezred ellen nem tudták volna megvédeni, Austria kelle harcolni egész Európa ellen azon apró német hatalmakért, melyek őt a viharok napjaiban csaknem mindig és éppen most is cserben hagyta; és miért védte őket, talán adófizető hűbéresei valának? nem, soha egy tallér adót sem fizettek ők Austria, soha egy fillérrel sem járultak ezen birodalom virágzásához, sőt a miattok folytatott háborúk költségeit sem hordozták soha, védte Austria őket azért, hogy ők viszont védjék Austriát, de e kölcsönt soha vissza nem adták; s így tulajdonképp az ő adófizetőjük, az ő tábori provinciájuk volt Austria.

Az egész Bund így éppen nem nagyon boldogító gondolat volt Austriára nézve, s a legpraediciusabb a Bundon kívül eső részekre, ez volt azon Éris alma, mely az osztrák politikának örökös magyar ellenes irányt, s így az öngyengítés szerencsétlen eljárásait sugalmazta.

Austria a magyar királysággal úgy szövetségbe, a mint az a pragmática sanctioan formulázva van, szép és erős nagyhatalom, úgy együtt külön állva kevés collisioja van az európai hatalmasságokkal, s magát fenntartani elég erős, s elég erős arra, hogy szövetség-

gesei mindig legyenek, míg így a Bund miatt minden saját érdeke nélkül most Franciaországgal, most Dániával, majd Poroszországgal véres csatákba kerekedik, s a Bund vagy összedugott kézzel nézi, vagy a válság perczében, hova Austriát a Bund érdekei sodorták, árulója lesz, cserben hagyja őt, ellenségével szövetségbe.

Mind ezeknek folytán mi azt hisszük, a mit mindig hittünk és vallottunk, hogy a Bund mostani helyzetében nemhogy előnyére, de veszélyére válik Austriának, mely az osztrák ministerekben folytonos utópiákat éleszt egy nagy német egység iránt, mely utopia miatt rendre Austria valódi egységét, erejét s hatalmát játszdják el.

Szükséges tehát valóban, hogy az egész német szövetség, a mely Austria folytonos áldozatait viszonzás nélkül követelte, átalakíttassék s a korona tisztuljon meg azon kötelezettségektől, melyek őt mindig azon örvénybe sodorták, hogy a kötelezettségek határain túl menni kénytelen volt a Bund-érdekeinek nemcsak az ott megkötött fegyveres német contingensét kénytelen volt feláldozni, de odavetette a Bundon kívül eső népek harczait is, s azok folyvást kénytelenek voltak a német apró hatalmaknak oda-kölsönözni véreket és életöket a nélkül, hogy azt valaha visszafizetni emezek legkevesbé is kötelezve lettek volna.

Soha a Bundra való befolyása Austriának sem anyagi, sem szellemi érdekire nézve vissza nem fizette azon rendkívül sok pénz-és véráldozatot, a mit e hatalom azon mozaik souverainitások fenállásáért s biztonságáért áldozott, s vajlon mi érdeke lehet a birodalomnak abban, hogy egy oldenburgi, mecklenburg-strelitzi-swerini sat. hercegség koronáját élet-halálra védje, minden remuneration, minden felsőbbégi jog elismerése nélkül? Az emberiség s a többé nem kiskorú nemzetiségek emléke régóta követelik a Bund reformját, s ezen reformnak kérdésen kívül oda kell kimenni, hogy a szolgálatok a viszont szolgálatokkal egyenlő arányban álljanak, s hogy valamely uralom fennállásáért oly áldozat ne követeltessék, a mely viszonzásra soha sem számíthat.

Austria minél inkább önkifejtésére s egyedül saját ügyeinek ellátására szorítkozik, annál erősebb lesz, olasz birtokait elvesztve is elég nagy hatalom, hogy ha adósságaiból kibontakozhatik, egy életre való s a világpolitikába tekintélyes nagyhatalmi szavazattal befolyó állam legyen. Mi magyarok a pragmática sanctionál fogva Austriával kölcsönös védelemben állván, e védelem, ha csak a közös birodalom határára szorítkozik, reánk nézve nem terhes, mert Austria részéről viszonzotatik, ha a mi határainkat támadná meg az ellenség, míg a Bundért, habár annyi magyar élet esett már áldozatul, a Bund nem fogja soha banni akár Austriához, akár Muszkaországba tartozunk, s soha egy puskát sem lött el a magyar érdekek védelméért, habár mi az ő érdekeinek s biztonságának három század óta annyit áldozunk.

E szerint a Bundnak czél szerű reformja reánk nézve is nagy fontossággal bír. Poroszország az északi német Bund megalapításával megmutatta: mit kell követelni egy nagyhatalomnak az apró hatalmaktól, ha védelmét keresik. Poroszország a hadvezetést, a hadsereg feletti uralmat éppen úgy vette kezébe, mint a hogy a mi dinastiánk tartotta kezében, a pragmática sanctio alapján, a magyar és német-szláv tartományok külön kiállított, de egymást egy erővel védeni köteles haderejét. Az ily szövetségnek van értelme, ezzel lehet a vész napjaiban egységet s erőt kifejteni, de a mint a német Bund eddig szervezte volt, az csak arra szolgált, hogy két hatalom folyvást versenyezzen a német hegemonia erisi almája felett.

Természetes, hogy midőn Poroszország az északi német Bund élére állott, Austriát illetné, hogy a déli német Bund élére álljon, ezt azonban csak a Poroszországhoz hasonló feltételek alatt tehetné, máskülönben egy újabb antagonizmusnak tenné ki magát szemben Bajorországgal, minek következménye volna, hogy végre a porosz elnyelné.

Ha a déli Bundban vagy a régi, Austriától csak pusztaság áldozatokat követelő szer-

kezetet akarnák fenntartani, vagy pedig a bajor követelné magának a katonai felsőbb-séget, akkor Austriától sokkal okosabb volna véglegesen kilépni a német Bundból s sorára hagyni azt, mely sors az, hogy nemokára a déli Bund is Poroszország hegemoniája alá kerülne.

Azt mondják, hogy Bécs ez által Austria Velenczeje fogja lenni? Mi nem hisszük, a német nemzetiség sokkal nagyobb, hogysem szüksége volna neki pusztán nemzetiségi politikát követni. Bécs ma is székhelye marad egy uralkodóháznak, mely 30 millió népen uralkodik az osztrák hercegségre ezen főváros nagy vagyona szétszórja. Ha Bécs s az őt környező német örökös tartományok egy nagy német császárságba akarnának olvadni, melynek székhelye Berlinben és nem Bécsben van; bizony mint azon császárság szélső tartományai szerfölött elvesztenék mostani fényes jövedelemforrásait. Akkor Budapest lenne az, a mi most Bécs. Az osztrák centralisták kérdésen kívül sovárogtak a német egységre, de az osztrák-ház felsőbbsege alatt, ha ez nem sikerülhetett, boldogabbul fogják magukat érezni, mint a német-szláv korona tagjai, s mint szövetségei s társai a magyar királyságnak, melyek egyetértve nagyok s boldogok lehetnek, s egyöntetű szabadság által anyagi és szellemi jólétükben mindnyájan felvirágozhatnak.

Fest, július 30-kán, 1866.

Fegyverszünet-e vagy csak nyugalom? Ez a napi kérdések kérdése most, mert ez határozza el, folytatni fogjuk-e az elkezdett harczokat, vagy meg fogunk nyugodni a történetek, addig is, míg a friess sebek begyógyulnak, s az egykor egész Európa előtt impónáló hadsereg feltámad romjaiból. A fegyverszünet feltételei mindez ideig csak egyes részletekben vannak közzé, s a bécsi lapok kijelentik, hogy még nem áll hatalmokban azt egész terjedelmében közölhetni. Miért? erre még nincsen felelet.

Annyit nagy valószínűséggel lehet állítani, hogy a feltételek közül Bismark gróf bizonyosan nem felelté ki, hogy a békefeltételek csak akkor válnak végérvényessé, ha Austriának sikerül külön Olaszországgal is megnyugtató békét kötni. S vajlon mit neveznek Terinban megnyugtató feltételnek? Vajlon Bismark, míg egyrésztől hajlandó békére, ugyanakkor nem fogja-e az olasz kormányt oly tulajdonságok követelésekre bírni, (pl. Dalmátia, Isztria, Fiume átengedése), melyek lehetlenné tegyék a békét? Vajlon elmulasztja-e ki-zsákmányolni a helyzetet?

Ez nagy kérdés. Ha a béke nem fog sikerülni, a nemes gróf egész garral mondhatja el majd, hogy Poroszország a nyert előnyök után is kész volt a békére, de arról már nem tehet, ha szövetségese — ki szintén szeretné a fegyverei becsületén ejtett csorbákat kiküszöbölteni — nem akar oly békére lépni, mely a kegyelem-könyér színét viselje magán, hanem megpróbálja még egyszer fegyvereit mielőtt hüvelybe dugná, s ez esetben Poroszország erkölcsileg van kötelezve támogatni szövetségese terveit. Ez esetben meg fognak még egyszer dörögni az ágyuk, a kocka még egyszer el lesz dobva; de hogy mit vet, azt bajos meghatározni.

A katonai lapok, melyek okfelel a hadsereg érületének kell hogy tolmácsai legyenek, nyíltan kimondják, hogy ők a polgárság közhajáért csak türik a békét; de okfelelül fájni fog nekik, ha megtörtélenül kell hüvelybe dugni azon kardot, melyet Olaszországból győzelmesen hoztak haza, sőt nyílt titok már a hadsereg főparancsnokának azon nyilatkozata, hogy kész eladni minden jószágát a birodalomban, s kiküldözni örökre belőle, ha megalázó békét lesz kénytelen kötni a kormánynak.

Ma tehát még komolyan nem lehet állítani, hogy a fegyverszünetet úgy fogja követni a béke, mint a nyugalom s a szünet.

A helyszínről kapott tudósítások szerint a porosz hadsereg már megkezdte ugyan visszavonulását, de csak egy bizonyos mértékig fogja folytatni.

Hallomás szerint a császárné ő Felsége, ki tegnap este csak látogatásra ment Bécsbe, kijelentette, hogy mindaddig nem fogja elhagyni Budát, míg a főváros ostromállapotban lesz. K. P. M.

A katonai törvényszékek föllállításása Bécsben és Alsó-Austriában.

Az alsó austriai katonai főparancsnokság közzétett rendeletet bocsátott közre:

„Hogy a háborus események mostani folyamata mellett, midőn a császári hadsereg működési tere Alsó-Austria főhercegségére is kiterjed, a hadsereg biztonságáról és a közsends nyugalom fentartásáról gondoskodva legyen, indultatva érzi magát az alsó- és felső-austriai, salzburgi és stajerországi, katonai országos főparancsnokság, ő Felsége a császárnak 1866. július 10-dikén kelt legfelsőbb elhatározása folytán, mely által ugyanazon katonai parancsnokság felhatalmaztatik; az 1866. május 30 diki rendeletben megjelölt intézkedéseket, a szükséghez képest Alsó-Austriára is kiterjeszteni, Alsó-Austria főhercegség egész területére nézve a következőket rendeli:

1. Az 1862. october 27-diki, a személyes szabadság és a házi jog védelmére hozott törvény további rendelkezésig hatályon kívül helyezettik.
2. A jelen hirdetés közzététele napjától kezdve a következő büntényekben, mint:
 - a) Fölsegtetés, fölsegtetés, a császári ház tagjainak megsértése és a közsends megzavarása (az ált. büntető-törv. 58—66. §§.),
 - b) fölkelés és zendülés (68—75. §§.),
 - c) nyilvános erőszak a 76, 78, 81, 83, 85, 87, 89, 98 és 99. §§. eseteiben,
 - d) gyújtogatás (166—169. §§.),
 - e) a fennebbi büntények egyikének előmozdítása,
 - f) szűkevények elcsábítása vagy ily szűke bármilyen előmozdítása,
 - g) csoportosulás,
 - h) titkos vagy eltitkolt társulatokbani részvétel,
 - i) a hatóságok intézkedéseinek becsémrlése és az állami, vagy községi hatóságok, és a kormány egyes tagjai, ugyesintén tanuk és műtértők elleni lázítás,
 - k) nemzetiségek, vallások társulatok elleni ellenségeskedésekre irányzott izgatás,
 - l) a házasság, a család és tulajdon intézményeinek nyilvános becsémrlése vagy erkölcsstelen és törvénytelen cselekmények nyilvános helyeslése,
 - m) hamis nyugtalanító hírek és jövendölések terjesztése,
 - n) törvénybe ütközö ígéretek,
 - o) közviszélők, szolgák, örök stb. megsértése,
 - p) valamely sajtó vagy zugsajtó engedélyezellen tartása vagy készítése;

polgári egyének fölött is a katonai törvényszékek fognak itélni, és pedig az 1855. évi január 15-dik katonai büntető törvény és a katonaságnál érvényben levő büntető — eljárás szerint.

Ha polgári egyének, kik ellen a fennebb elsorolt büntények bármelyikének elkövetése miatt a bünvádi kereset a katonai törvényszékek által inditatik meg, oly büntényt, vátséget, vagy áthágásokat is követelt volna el, melyeket a jelen rendelet világosan nem a katonai törvényszékek hatáskörében van, úgy ezen büntényekben, vátségekben és áthágásokban mégis szintén a katonai törvényszékek fognak bírskodni. Ezen büntényekre azonban a polgári büntetőtörvényben megszabott büntetések fognak alkalmaztatni.

Testi büntetésekben azonban polgári egyének katonai törvényszék által is csak annyiban marasztaltathatók el, a mennyiben a fönálló polg. büntető törvények azt megengedik.

A cs. kir. orsz. kat. parancsnokság. Bécs, 1866. július 26-kán.

v. Ruckstul Antal, cs. k. altábornagy.

Hadi krónika.

Északi harczter.

Az északi hadsereg főhadiszállásának utolsó maradványa a kis hadszervonattal 28-kán érkezett meg Bécsbe. A főhadiszervonattal Nádoszi ezredes parancsnoksága alatt már 19-dike óta van Bécsben. Maga Benedek is táborkarával 28-kán érkezett meg oda Pozsonybol.

Pozsonyban mult pénteken (27-én) nagy rettegésben voltak. Ez nap délelben volt ugyanis az őt napi fegyvernugvás lejárandó; még akkor nem volt közudomásra hozva a fegyvernugvás meghosszabbítása. Minden órán várni lehetett a poroszok bevonulásáért. Az utozaszelegeteken a „közbiztonsági állandó bizottmány” kiáltványa volt kifüggesztve, mely a lakosságot a poroszok közel kilátásban levő bevonulására figyelmezteti. Az állandó bizottmány felhívja a közönséget, hogy a porosz-

kat illően fogadja, hogy a város beláthatatlan szerencsétlenségtől megkíméltesse. A város kinézése egészen megfelelt a helyzetnek. „Csütörtökön és pénteken reggel — írja a „Pressburger Ztg.“ — még erős csapatokat láttunk utcáinkon föl s alá járni, most azonban egyetlen egy katonát sem látni többé. Mindenfelé a legnagyobb csend uralk. A lakosság aggodalommal néz a jövő események elé. A csend és rend fűrtartására, a személy- és vagyonbiztonság megőrzésére a „biztonsági állandó választmány“ fog ügyelni. A főbőrhelyet a sorkatonaság eltávolította óta egyelőre fegyvertelen polgárok foglalták el, kik fehér karkötőt viselnek. A hajóhidat elbontották, és most a közlekedés a Duna partjával végkép meg van szakítva. Így állottak a dolgok d. e. 11 óráig. Ez idő tájt érkezett meg ő Felsége főhadsegének a pozsonyi katonai parancsnoksághoz küldött és a városi hatósággal közölt távirata, mely jelenti, hogy a fegyvernynyugvás további öt napra meghosszabbított, és ezután négyheti fegyverszünet áll be. E hír megnyugtatta a sarczolásolt rettegő pozsonyjakat. Ugyanazon telegramm azt is jelenti, hogy az osztrák csapatok a mostani demarcationalis vonaltól egy fél mérföldre beljebb húzódnak, és a Duna jobb partján levő csapatok mindenemü ellenségeskedéstől tartózkodni fognak.

Rüztből (Alsó-Ausztria), július 26-áról írják a „Morgen Post“-nak: „Már néhány nappal ezelőtt sokat szenvedtünk a poroszoktól; élelmi szereinken kívül ugyanis elvitték tőlünk legjobb lovainkat és marháinkat. Azt hittük, hogy már elmúlt tőlünk a csapás. Azonban nem úgy történt. Ugyanis ma (26.) reggel mintegy 30 emberből álló ellenséges lovas csapat robogott be községünkbe, és a nélkül, hogy a község előljárójához fordultak volna, berontottak a boltokba és az ólakba, és elvitték mindent, ami csak elvihető volt, úgy, hogy nem maradt nekünk egyetlen egy darab marhánk sem. Eldugni nem lehetett semmit, mert a poroszok oly jól voltak mindenről értesülve, hogy a mire csak szükségük volt, mindent megtaláltak.

Midőn a poroszok a rablásal készen voltak, szekerekre rakták a rabolt jószágot, a marhákat, lovakat pedig összefűzve hajtották magok előtt. Ekkor azonban egyszerre lödögést hallunk: huszáraink voltak. Huszáraink vágatva rohantak előre, körülfogták a poroszokat és élénk harc fejlődött ki. A poroszok nem sokára megadták magukat. A tiszt, ki a poroszokat vezényelte, harc közben elvesztette lovát és futás által igyekezett szabadulni. Egyik huszár azonban utána nyargalt, utolérte és elesípte.

A harcokközben néhány stájer vadász érkezett meg szekerekre a helységbe. A csapásokban néhány porosz menekült volt elrejtve, kik az érkező vadászokra sortűzet adtak. A vadászok leszállottak szekereikről, megrohanták a csapásokat és rövid harcban után mind elfogták a poroszokat. Mi leginkább azon örültünk, hogy marháinkat és egyéb nemű jószágainkat visszakaphattuk.

A poroszok Oberhollabrunnban is nagy sarczot vetettek ki, annyira, hogy a lakosságtól minden élelmiszert elvettek. A „Presse“-nek ellenben onnan azt írják, hogy a poroszok tisztességesen viselik magukat a lakosság irányában. Mindent kész pénzzel fizetnek, még pedig ezúttal, sőt az ezüstöt osztrák pénzre is beváltják. Midőn megtudták, hogy a fegyvernynyugvás meg van kötve; a népelel azonban bizonyos emelkedett hangulatot lehetett észrevenni. Ebből kitűnik — jegyzi meg a levelező — mennyire kíváncsok a hosszú és tartós béke. A nép több jévi rossz időjárás miatt már igen el van szegényedve, a poroszok pedig utolsó csepp vérért is kiázták.

Egy másik lapnak pedig írják, hogy a poroszok nagyon pusztítják a mező vadakat. A tisztek szabad idejüket vadászaton töltik és egész szekér vadat visznek be a táborba.

Nyugati harcztér.

A Waldhüttelbrunn és Roszarunn melletti csatáról Münchenbe közvetítő hivatalos értesítést küldtek táviratilag jul. 26-ról: A 2. és 4. gyalog hadosztály és a tartalék gyalog dandár újra kezdte a csatát. Az ellenség, különösen a dandár vezérsege és a tüzéség sikeres tüze által visszanyomott. Aztán a tartalék lovas dandár fényes rohamot intézett a beállított magasaknál az ellenségre. A mielőtt akadály nélkül átmentek a Majnán, és a 7. és 8. hadtest összesített állást von Rottendorfnál. Egy másik távirat ugyancsak Würzburgból azt mondja, hogy a poroszok vesztesége nagy volt a helmstádti csatában (jul. 25.), a másnapiban pedig, melyben osztrákok és würtembergiek is részt vettek, tetemes. Végre egy würzburgi tudósítás szerint is porosz visszavonulással végződött a két napi csata, kiket azonban, nem tudni mi okból, nem üldöztek. Bajor részről nagy a veszteség, de még nagyobb porosz részről. A bajor vitézségi ágyuk egész csapatokat sűrűrték el, s a bajor lovasság tükre verte a fekete huszárokat. Sok lovat szedtek el ezektől.

A „Baier. Ztg.“ 10,000-re teszi a Hofnál állott poroszok számát. Ugyanez lap azt írja, hogy Lajos hg Luitpold hg fia, Helmstádnál sebet kapott. Hofra egyéb terheken kívül 66,000 ffr sarczot vetettek a poroszok, s egybűt is minden pénzt összerzedtek, a mit csak találtak. A hadonai csapa-

tok, melyek a 8-dik szövetségi hadtest 2-dik osztályát képezik, szintén összerzedték már a poroszokkal.

A gráci „Telegraf“-ban szomorú képet rajzol egy tudósítás a bajor hadviselésről. Mindig újabb adatok jönnek — mondja — a bajor hadvezetésnél uralkodó benső visszavonást illetőleg napfényre. Bizonyos, hogy Zoller szándékosan kereste a halált, mert Károly herceg 3 napi börtönre ítélte őszinte előterjesztése miatt. Nem kevésbé jellemző ez eset. A fiatal Lajos hg éji támadást parancsolt egy poroszoktól elfoglalva tartott erdőre. Strommer kapitány figyelmeztette a parancs észszerűtlenségére. Ha nincs bátorsága — viszonzá a hg — tegye le a parancsnokságot. — A kapitány salutál és svadronyához lovagol. — Bajtársak! — szól — világos mérszárszókra kell titeket vinnem. Ezt nem tehetem. De meg kell mutatnom a hercegnek, hogy nem félek a haláltól. — Ezzel pisztolyt vont ki a nyeregkapából s agyonlőtte magát.

Aeschaffenburgból jul. 26-ról azt táviratozták, hogy Mantenffol serege komoly ütközetek után badeni földre ment, s délnek vonult; Münchenből pedig még csak gyanításképen távirat jul. 26-ról, hogy az összes szövetségi államokat be szándékoznak vonni a fegyverszünet fölötti alkudozásokba.

Azonban a „W. Ztg.“ egy jul. 28-diki párisi táviratgyűjtye ily értesítéssel vágja ketté a nyugati harcztár eseményeinek eddigi örökké emlékeztető menetét: V. d. Pfordten bajor miniszter aláírta Bajorországot és a többi dél német állam részére a fegyvernynyugvást.

— A délnémetországi háború a bajorok würzburgi győzelmével véget ért. A 7- és 8-dik hadtest együttműködéséről ismét nem lehetett szó, a porosz hadvezénylet ügyesebb, és a bajorok mégis dicsekedhetnek azzal, hogy egyedül voltak, kik a háboruban sikert arattak a poroszok fölött.

A „Würzburger Abendblatt“ múlt hó 27-diki száma így ír az említett napig folyt csatáról:

„A két utóbbi nap nagy feszültségben tartá a lakosságot, mintán a mi csapataink, valamint a 8. hadtest harcvezetése nagyon közel állt városunkhoz és az ágyuk közvetlen közelükben dörögtek. E hó 25-én a bajor sereg első és harmadik oszttálya Helmstádt és Stettingen között visszaverte a poroszokat és este Roszbrunn és Waldbrunn között koncentrált állást foglalt el. 26-kán reggel 2 órakor ismét megkezdett a harc, az ágyuk szakadatlanul szóltak, legerősebben fél hattól hatig, mind 8 óra felé, a midőn mindig gyöngébb lön a tüzés, míg végre 10 óra tájban egészen megszűnt. Azon öntudat, mily közel áll hozzánk az ellenséges invasio, nagy aggodalmat gerjesztett bennünk, melyek mindinkább növekedtek, midőn reggeli 6 óra után több würtembergi lovaszred uszta át Talanera fölt a Majnát, melyen a hidászok hidat kezdtek vonni, valamint, midőn a majnai hidon előbb a 8. hadtesthez tartozó katonai szekereszet, később csapatok, végre bajor oszttályok jöttek át. A „visszavonulás“ végzettséről szó terjedt el mindenütt és okozott nagy levertséget, míg dél felé biztos hírek érkeztek a csatáról, ezek, valamint a zenezsával bevonnó katonaság magatartása csakhamar tudatá, hogy nem visszavonulás forog fenn, hanem a seregfelállítás stratégikus megváltoztatása. Csapataink habár kezdetben Hettstádt felé szorítottak is, vitéztl harcoltak, úgy, hogy az ellenség lovasságunk, főleg vérteseink támadása után megszűnt harcolni. Az erdővidék fájdalom, gátolta az üldözést. Az itt beszállásolt würtembergiek néhány zászlóalja még késő este is összegyűjtetett, mert a hűbbergi lakosok közül ide sietett néhány ember segélyt kért az oda benyomult poroszok ellen. Ma (27.) nagyobb porosz sereg áll Hűbbergnél, előőrseik a zelleri köcsnös és Nicolausbergi szállongnak. A vár helyőrsége feliasztatott, Ochsenfurt felől erős ágyuzás hallatszik; városunk — lapunk bezártával — ámbár a 7—8 dik hadtest harcckészen áll közelünkben — retteg, szívünk dobog, ha e testvérharc folytatására gondolunk.

27-én a poroszok csakugyan támadtak, Würzburgot lödözték, a fegyvertárt felgyújtották, végre azonban 16 ágyu veszteséggel visszaverték, a harc folytatását a fegyverszünet gátolá, a mely múlt hó 28-diki bajor lapok szerint 5 napra kötött meg.

Déli harcztér.

Mielőtt a fegyvernynyugvás megkötése mindezt közudomásra jutott volna, az olaszok Görz vidékére is betörték. Török ezredes, Maroicic altábornagy hadtestétől, jul. 26 kán két zászlóalj gyalogsággal, 2 század huszárral és 2 ágyuval kemszemlére indult Palmanuova felé. Az ellenség megszállotta hátamögött Versát (a görzi területen, a Palmanuovából Gradiskába vivő úton) besaglieriekkel, lándzsásokkal s 2 üteg ágyuval. Véres ütközet fejlődött ki; a császáriak rohammal bevették Versát; a megáradt Torrenten a hid fölgyújtott. Végre egy parlamentair jelentette a fegyvernynyugvás megkötését. A császáriak több foglyot ejtettek, köztük egy kapitányt és két bersaglieri tisztet. Ezek szerint huszáraink mesés bátorsággal harcoltak és az olaszok soraiban oly rendtelenséget idéztek elő, melynek gyümölcse a fenit győzelem volt.

Az olasz lapok, melyek, habár hasztalan, megkísértették volt, a lissai nap győzelmét az olasz lobogónak vindicálni, most az olasz hajóhad készületlen voltával megeretik a vereséget. Mondják,

hogy a hajórajnak, már két hónappal az előtt kellett volna működését megkezdnie, hogy Persano azonban azt oly állapotban vette át, mely az actio megkezdését lehetetlenné tette. Az eredmény megmutatta, hogy Persanonak e két havi időköz alatt nem sikerült, hogy a megrögzött bajoknak elejét vehesse, Most a szerencsétlen tengeragy maga kívánja, hogy hadi törvényeszkék elé állítsassék. Az olasz kormány, hir szerint, a tiszteket, kik Lissa előtt köteleességtük nem teljesítették, felelősségre vonja és a hajóhad állapota iránt vizsgálatot rendel. A mostani működő hajóhadat fölőszlatják, és egy új escadret képeznek, két osztálylyal, egyike a működő, másika a szállító.

— Tagetthoff altengernagy jelentése ő Felsége a rászár hadsegédi hivatalához:

Fasanai kikötő július 23.

Bátorságot veszek magamnak, jelentésemet a lissai július 20-diki csatáról a következőkben terjesztani elő.

A részletes tudósítás beklüldését akkora harsztom, mikor az egyes hajók hadjelentései hozzáam beérkezendettek.

A távirati tudósítások, melyeket a zari cs. kir. főhadparancsnokságtól jul. 19-ről kaptam, s melyek Lissa-szigetnek a szárd hajóhad által való lövetését jelenték, nem hagytak fenn kétséget az iránt, hogy az ellenség Lissa elleni támadásával, nem engem akar — mint kezdetben hivém — a hadműködési alaptól elvonni s ez által magának az Adria északi öble felé szabad utat nyitni, hanem hogy valóban a nevezett sziget elfoglalása forog kérdésben.

Ugyanaz nap déli óráiban megindultam tehát a hajórajjal s egyenesen Lissza felé tartottam. Július 20-kán reggel 7 óra tájban jelentik az árbozörök, hogy gőzösöket látnak a távolban, egy délnyugat felől jövő zápor azonban ismét csakhamar elfödte azokat szemekünk elől.

A tenger áramlása délnyugat felől ez időben olynemű volt, hogy a második osztályu páncélhajók és a „Salamander“ páncélzrefregatte löréseit be kellett zárni. Lissa felé közeledve, mely délről a tenger ellenében fedezetet nyújt, a szél észak-nyugati irányt vett s a hullámjárás is csilapulván, 10 óra körül az ég ismét kiderült. Lissa előtt azonnal feltűnt a két csoportra osztott ellenség, mely, mint látszik, egyesülési akart. A foglyok későbbi vallomái szerint ez időben a szárdok fafregattjai Comiso alatt álltak, hogy a kiszált szardföldi csapatokat ismét hajóra vegyék, mert az ellenség parancsnokának szándéka volt Lissát egész erővel megtámadni, s azt elejteni; azért is e napon a mondott helyen az Porto Monicoban kellett volna a szardföldi csapatoknak kiszállni, mialatt a páncél flotta Lissa erőit támadta volna meg. Azonban a szárd hajóhad parancsnoka, Persano tengernagy még jókor értesítve lett a cs. k. hadhajóknak a faasanai révből történt kiindulásáról, mintán e mozdulat ugyancsak a foglyok vallomása szerint, az istriai partokról Brindisibe táviratilag, innét pedig gyors gőzös által adatot tudtúl a szárd flotta parancsnokának. Ebből magyarázható meg azon említett kísérlet, hogy a Lissa előtt levő ellenséges hajók egyesülési iparkodtak azokkal, melyek Comisa felől jöttek.

Kévs idő múlva az ellenséges hajóhad északnyugati irányban foglalt állást, elől a hatalmas páncélhajó-hadosztályok.

A közeledés ennélfogva igen gyorsan történt meg és már nem volt idő az elkészített jelt: „Lissa előtt győz!“ a hajórajjal közölni, s így kénytelen voltam csupán azon intézkedésemet megtenni, melyeket szükségesnek tartottam.

Az osztrák hajóraj felállítása a következő volt: A hajók minőségük szerint három csoportra osztattak fel, t. i. a páncélhajók, a nehéz és végre a könnyű fahajók csoportozatába, és pedig oly módon, hogy elől állt a páncélos oszttály, mögötte pedig a többiek. Az oszttályok és hajók közti házargokat azonnal bezártam, a hajókat csatarendbe állítottam, és a menetet meggyorsítottam. A páncélosztálynak parancsot adtam: „Az ellenséget megtámadni s azt elsüllyeszteni. Az ellenséges csatavonal keresztül vágta utunk irányát, s annak vezérhajója, a „Principe di Carignano“ páncélhajó, fedélzetén Vacca ellentengernagygyal megnyitá a kevés batáru tüzelést, melyet az osztrák hajók csakhamar viszonzottak, s mely nem sokára általánosossá vált. Kévs idő múlva a szárd csatavonal áttörtett az osztrák páncélosztály által. Az általános csata kezdetét vevé. Az ellenséges páncélosztály azon ponttól, hol áttörtett, észak felé fordult; ez által a fásztályok fenyegetve lettek, s én a páncélosztályt szintén észak felé fordítam, hogy a fahajóknak tért csináljak s a hajóhad zömétől elválasztott ellenséges páncélhajókat keresztútba vegyem.

A fásztályok e közben követek nyokat s keresztül vágta magokat az ellenséges páncélhajókra, s ezáltal albamuk volt sikerrel mérkőzneti meg az ellenséges páncélhajókkal.

A „Kaiser“ sorhajó, a második osztály tengernagy hajója Petz kommodore alatt négy páncélhajó által támadtatott meg. Petz kommodore nem habozott sokáig, hanem megrohanta a hajók egyikét, míg a többiekre jól irányított lövéseket intézett és pedig oly körülmények közt, melyek a legénység kitartását és bátorságát is próbára tévők. Mert a roham első pillanatában az előárboz letört,

szétzúzta a gép kéményét és sok kárt tett a földelzenen, a nélkül azonban, hogy az ott levő legénységben legcsekélyebb veszteséget okozott volna.

Egyszersmind tűzvész is fenyegetett, mert az előárboz köteleivel együtt a kéményre dőlt.

A legénység bátor magatartása által a kommodor és osztály keresztl vágta magát a tulnyomó ellenséges haderőn. A harc mind általánosabbá lön, s a részleteket nehéz kiemelni, mintbogy a hajók folytonos mozgásban voltak és gyakran az ellenséget a baráttól bajos volt megkülönböztetni, ámbár mindkét részlől apró jelzőszlők vonattak fel. Szerencsés véletlennek tekinthető, hogy a szárd páncélhajók, mindannyian szürkére voltak befestve.

Az ellenséges hajók közül csupán a fásztály állt rendben Lissa előtt, északi irányában oldalt fordulva a cs. k. hajók felé. Ez általános sürgés közben tengerhajóm parancsnokának, báró Sternek Miksa sorhajó kapitányának sikerült föléra alatt három szárd páncélhajót megtámadni, melyek közül kettő tetemes sérülést szenvedett, egy éppen zászlóját is elveszté, a harmadik pedig a „Ré d' Italia“ egyike az olasz flotta legnagyobb hajóinak, ályukasztatott, s két perc alatt 600 főnyi legénységével együtt elsüllyedt. Minden kísérlet a „Ré d' Italia“ legénységét megmenteni, hasztalan volt, mert egy újabb általános támadás parancsolólag követelte, hogy saját biztonságunkra fordítsuk figyelmünket.

E küzdelem alatt egy szárd páncélhajó lövés következtében kigyulladt s a ellenséges hajóhad össze akarta magát szedni, hogy azt megmentse. Én tehát szintén jelt adtam a körül levő hajók összerzedésére s a fahajók a páncélhajók fedezete alatt új állást voltak veendők, míg az „Elisabeth“ gőzös utasított, ha szükség, a látszólag fenyegetett „Kaiser“ sorhajó védelmére sietni.

A szárd hajóhad e közben 3—4 mérföldnyire összegyűlt s az égő páncélhajó legénysége megmentésére sietett is, miután a hajó gépezetét még használhatta.

Néhány kölcsönös lövés után a szárd hajóhad nyugat felé fordult s ekként véget ért az ütközet, mely délelőtti 10 $\frac{1}{2}$ órától délutáni 2 óráig tartott.

Célom ezzel el lett érve s Lissa az ellenségtől felszabadított.

2 óra 30 perczkor a lánghan álló szárd páncélhajó robbanás következtében elmerült.

A foglyok beszédei után a „Palestro“ vagy „Principe di Carignano“, de mindenesetre legalább 10—12 ágyuval ellátott hajó volt. Az üldözéssel felhagytam, mert az sikertelen lett volna és a lissai St. Giorgio kikötő felé vettem utamat. A tengeri jelenésnek szintén nem leendett ozelja és csak a szén hasztalan pazarlását idézi elő, mi annál inkább kikérülendő volt, miután Lissa nem szolgáltatott elegendő fűtőanyagot. Ezenkívül a kikötőbeni tartózkodás arra használtathatott fel, hogy némi szükséges javítások eszközöltesse, egyébiránt pedig a hajóraj oly állapotban volt, hogy ismételt támadás esetében másnap az ellenséggel bátran szembeállhatott.

A következő nap tehát a hajók rendbehozására és a szükségesekkel való ellátására fordított.

A nehéz sebesültek partra szállítottak s „Venezia“ gőzössel Spalato és Zaraba küldettek; az elesettek katonai tisztelettel eltemették.

Éjjel-nappal hajók kémlelés végett czirkáltak a tengeren „Dalmát“ ágyunaszád és „Elisabeth“ kerekcs gőzös a csataszínhelyre küldettek, hogy a partok hosszában vizsgáldjanak és az elsüllyezett ellenséges páncélhajókról netalán ott található embereket megmentsek.

Az ellenséges hajóhad a csata estéjén a Monte Hammról még látható volt, de 21-ken reggel már eltűnt.

Miután naplementig az ellenség a látkörön kívül volt és Lissa új megtámadásától tartani nem lehetett, feladatom egyelőre teljesítő lön, ennélfogva a hajórajt, miután „Kaiser“ sorhajón a szükséges javítások megtették, a fasanai kikötő felé veztettem, hogy előbbi állásomat, mint működési alapot elfoglaljam.

Az ellenség ereje az első összefütközéskor 12 nehéz páncélhajóból, összesen mintegy 27—30 hajóból állhatott.

Azon emberek vallomása szerint azonban, kik az elsüllyedt „Ré d' Italia“ hajóról a lissai kikötőbe menekültek, a nehéz szárd páncélhajók száma — „Affondatore“ toronyhajót beszámítva — 12, a könnyen vitézettek 4, fregatte 8, gőzös 6, szállítóhajó 3, összesen 32 hajó volt.

Az ellenséges hajók a legújabb szervezett ágyukkal voltak ellátva és 80—300 fontos golyók találtak, sőt az „Affondatore“ fedélzetén 600 fontosak is voltak.

Mindjárt a csata befejezése után készletve érzem magam a hajóhad legénysége irányán minden különbség nélkül elismerésemet és köszönetemet kifejezni; a parancsnokok, tisztek és legénységek köteleességtük teljesíték és oly kitartással s nyugodtan harcoltak, mit az ellenség is elismerni kénytelen.

Működésük és tanúsított képességük annál többre becsülendő, ha tekintetbe vesszük, hogy a hajók nagyobb részének felszerelése és a csata napja közt alig háromheti időköz volt. Ezenkívül nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy azon ön-

tudattal mentek a csatába, miszerint anyagilag erősebb ellenséggel kell megküzdeniük és hogy csak az erkölcsi erő s tengerészeti ügyesség tartja fenn az egyensúlyt a túlyomó erővel szemben.

Tegetthoff Vilmos s. k.
cs. kir. altengernagy.

Adakozás a bukovinai inségeseknek.

Hetedik közlemény. Az andrásfalvi ev. ref. magyarok számára gyűlt segélyről:
A mártónfalvi egyházból . . . 3 frt 87 kr.
Simó József k. vásárhelyi tanító . . . 13 „
A dézsaknai egyházból . . . 3 „

Összesen 7 frt — kr o. é.

Mely összeget mai nap elindítottam az illetőkhöz, a kegyes adakozók fogadják szíves köszönetet.

Kolozsvárt, augusztus 2-án, 1866.

Nagy Péter,
erdélyi ev. ref. püspök.

Nyilatkozat e lapok f. é. 83-dik számában megjelent hivatalos pályázatra.

A „K. Közlöny“ nek július 17-diki számában véletlenül egy hivatalos pályázati hirdetés pillant meg, melynek elolvasása után nem kevésbé lepett meg az, hogy Erdélyi erdészeti alapszabály — ha már ilyen csakugyan volna — a közlebbi időre évenként 1900—2000 pforintot szándékoznak arra fordítani, hogy 4 erdélyi ifjút az auszei erdészeti alsó iskolába küldjenek. A köz- és szakmivitelnek országos költségei előmozdítása nemcsak szép, de kívánatos dolog is, ha azonban ez kevésbé körültekintő tapintatossággal intéztetik s célzatlansága a tapasztalat fényes bizonyítékai szerint is teljes kétségbevonható, így egy hiszem, hogy annak, ki e tárgyban tájékozó felvilágosítással szolgálhat, fel kell szólalni hazafini kötelessége. Igaz ugyan, hogy „inter arma silent leges“, s én, ki e sorokat akkor írom, midőn egy visszavonuló hadsereg lovas csapatai Pozsony város utcáin galoppban sietnek át, alig merem remélni, hogy őszi felsejölésomnak a mostani körülmények szerint gyümölcsöt érhetném. Azonban, hogy a „dixi et salvavi animam meam“ ot elmondhassam, mint Erdély szültötte sietek kötelességemet tenni, s ennek alapján következő nyilatkozatomat hazánk mélyen tisztelt gazdasági egyetemen becses figyelmébe ajánlani.

Az osztrák állam számos erdészeti aliskolákon kívül két erdészeti akademiával bír, egyik a mária-brunni, másik a selmeci. Az erdészeti magasabb államszolgálatra csak azok tartbatnak számot, kik ezek egyikét jó sikerrel végezték, valamint az erdészeti tudományok mai fejlettsége szerint is csupán olyanokból válhatnak ugy az állam, mint magán erdőbirtokosok számára intéző erdőgazdák, kik az ott előadott szaktudományokat egész terjedelemben hallgatták. Különös tehát, hogy az erdélyi kir. kormányzék — ha már az erdészeti érdekének akar szolgálni — Erdély fiait e pénztelen időben éppen oda küldi tanulni, hol e tudományok kevésbé jeles tanerőktől sokkal rövidebb s csupán némi fogalmat adó kezdetleges alapvonalai-ban adnak elő, a honnan kikérülő egyének még a legszebb elméleti és gyakorlati bizonyítványaik mellett is magánosoknál ugy, mint az államnál csupán, mint első- és másodrendű erdő-őrök (Forst-warte) alkalmazhatók.)

Az ilyen erdészeti iskolákat végzett egyének, ha az elnapolt magyar országgyűlés elébe terjesztendő erdészeti törvényjavaslat az unio erejénél fogva hazánkra is érvényességbe lép, még magán erdőbirtokosok gazdaságát vezető erdő tisztjei sem lehetnek, sőt az osztrák erdő-törvény már ma is megkívánja, hogy az uradalom erdőgazdái a magasabb rendű államvizsgát letették legyen, már pedig ezt azok tehetik le, kik az elől említett két erdészeti akademiának egyikét végezték és ezen kívül két évi erdészeti gyakorlatot kimutattak.

Hogy minő különbség van az említett akademiák és az auszei erdészeti iskola között, világosan kitűnik abból, hogy a selmeci és m. brunni akademiákra rendes — tehát erdészeti abszolutori-umra jó tanulás után számot tarthat — hallgatóknak csak azokat veszik fel, kik a főgymnasiumot, vagy főreál-iskolát jó sikerrel elvégezték, míg Auszéban azokat, kik 3 reál- vagy 4 gymnasialis osztályt hallgattak.

Ezen intézetek céljai is különböznek az akademiákon, az egész birodalom számára nevelnek erdőgazdákat, kik bármilyen viszonyok között is gazdasági tudjanak, míg Auszeben Morva és Szilézia tartományok erdőbirtokosainak kisebb s meny-nyiben lehet a közönséges miveltelen erdő-őrét vala-mivel használhatóbb ugynevezett erdőszubancokat, kik a korral a tapasztalatban is haladva később főerdő-őrökké is lesznek, megjegyezvén itt, hogy a Morva és sziléziai erdőbirtokosok is csak olyanokat választanak az erdőgazdaságot vezető tisztjeikül, kik valamely erdészeti akademiát végeztek.

Teljességgel meg nem érthetjük tehát, hogy egy ország ma ily nagy költséggel csupán ilyen és később önmagunkkal is elégedetlen embereket akarjon fényes költséggel nevelteni. Alólírt tehát mély tisztelettel kéri meg az erdélyi tks. Gazdasági Egyület itt a nyilvánosság előtt is, hogy méltó-za-

tafnék még pedig az idő rövidségénél fogva teljes erejével odahatni, hogy a kibírdett pályázat egy előre jelentésként megszüntettnék és pedig az eddig felhozott általános felvilágosítások kívül a következő okokból:

1. Mert az olyan fiatal egyének, kik csupán 4 gym. vagy 3 reál-tanodai osztályt végeztek s már innen szándékoznak pályázatra lépni, a legtöbb esetben teljességgel nem bírnak azon önmiveltési vágygyal, melyet az auszei iskolának tanterve feltételez, hogy t. i. kik azon iskolát végezték, később önmiveltés által képesítsék magukat, hogy magánosok erdőgazdái lehessenek.

2. Az ott végzett tanulók korlátozott ismereteik-nél fogva csak is alárendelt hivatali egyénkékké képzetvén, teljességgel nem lehetnek Erdély erdő-gazdaságát nézve semmi nemű emeléssel, miután az erdők nemzetgazdasági nagy fontosságáról s azok mély értelmű rendeltetéséről a természet nagy háztartásában semmi fogalommal sem bírnak.

3. A törvényes politikai hatóságok előtt vala-mely erdőterület jövődöbeli gazdaságát tekintve, érvényes erdészeti szakvéleményt nem tehetnek, s mint ilyenek az erdőbirtokos és annak volt urb-resei közt a faizási szolgálat megváltásánál semmi nemű segélyvel közre nem működhetnek, és ha valaki őket ennek reményében alkalmazná, később nagy költséggel kellene maga részére szakértő egyént fogadnia, ki a kölcsönös jószág tisztázása után az érdekelt felek jövődöbeli vagyonát meg-állítsa. Itt mélyebb indokolás nélkül csak azt em-lítjük meg futólag, hogy az erdőbecslések koránt-sem oly jelentéktelenek, mint a milyennek avat-lanok képezik és volt eset, hol erdőbirtokos urak azért, mert érdekeiket az illetők nem voltak elég képesek a tudomány fegyverével megvédeni 30 ezer forintnyi tőke értékéig is károsodtak, mint szintén községek is hasonló megrövidítést szenvedhetnek.

(Vége következik.)

Különfelek.

— A „P. N.“ szerint egy távirati tudósítás azzal kecsegtet, miképp a béke létrejöttével Bécs s Alsó-Austria az ostromállapot alól fölmentetnek, s az országgyűlések innen és túl a Lajthán össze-hivatnak. A „N. Fr.“ is azt állítja, hogy a béke megkötése után a magyar országgyűlés azonnal folytatni fogja működését, az osztrák német-szláv tartományoknak pedig együttes külön országgyűlé-süket szintén összehívják, még pedig nem a Land-tagok választásai után, mint a szűkebb reichsrath volt, hanem közvetlen választás után. E lépéssel a kívánt dualismus vissza volna állítva.

— Az erdélyi múzeumegylet birtokába jutott egy emlék-éremnek, mely a Mária Terézi és Nagy Frigyes közt kötött borszói béke emlékére veretett. Az érmen Magyarország és Poroszország címere díszlik. Azóta európai szerepből igyekeztek kifor-gatni Magyarországot címerét, s kérdés, ha köthet-nek-e azóta kedvezőbb békéket mint akkoron, mi-dön azokat a római császári ház mint magyar király is kötötte?

— Császárné és királyné ő Felségét tegnapi-várták vissza Pestre gyermekei körébe.

— A mint a „M. V.“ írja, Felekiné, Munkácsi Flóra, az emsi fürdőn súlyos betegségre esett. Ő a magyar szinpad egyik legkitűnőbb tehetsége, és a színművészet minden buzgó pártolójának ked-vence, s ha erejét egészséget elvesztené, nagy veszteség volna az drámai színezetünknek.

— Nagy risico hadvezérnek is lenni. Ha győz, akkor igaz, hogy ővé a dicsőség, de ha vesz, akkor törvény és közvélemény egyaránt tűzőbe ve-szi. Így van most Persano admirál, az olaszok rajta akarják megboszulni a lissai kudarcot, s ére-lyesen foly a nyomozás ellenében.

— A bécsi ministeriumoktól Pestre átment hivatalnokok s átszállított iratok Bécsbe visszakül-töztetnek.

— A magyar nemzeti színművészetet érzékeny veszteség érte. Egressi Gábor július 30-án egyik legszebb szerepében Brankovics György 3-dik fel-vonásában, hol az apai fájdalomak tetőpontot érnek, szélhűdés miatt ott a színpadon összerogyott, s fél-óra mulva meghalt. Nemcsak a szinpad, de a színművészet ügye pótolhatlan tehetséget s apostolt veszített benne. Béke poraira!

— (Necrolog.) Délczeig Eliza maga és távol levő rokonai nevében, mélyen elszomorodott szívvél tudatja hon szeretőt férje, volt honvéd százados-nak: Seps-Sztyeggyi Császár Ferencz-nek e hó 1-8 napján éjféltől 11 órakor, élete 33-dik, boldog házassága 6-dik évében, 16 napi súlyos forró láz következtében lett csepdes elhunyt. Egyike lévén azoknak, kik jobb sorsra valóának hivatta: azonban csak küzdelem jutott osztály ré-szekül; és ezt habár reményei igen csekély mérték-ben, vagy éppen nem is valóultak, mindig lanka-datlan tiszta hazafini öntudattal viselte; igazság-szeretete, egyenessége, munkássága megnyerte ba-rátainak s ismerőseinek szeretetét. Béke lengjen poraira. Hült tetemei f. hó 3-án d. u. 6 órakor fog-nak szappanútczái 248 számú lakásából, felették tartandó rövid ima után a köztemetőbe örök nyu-galomra küldettni. Kolozsvárt, aug. 2-án 1866.

— Bécsben az önkéntesek torborzása, felső helyről jött parancs folytán, f. hó 28-án felsüg-gesztetett.

— Miskolcon mult vasárnap déli 1 órakor egyszerre négy helyen tűz ütött ki. A lángok roha-mos sebességgel terjeszkedtek s rövid idő alatt számos házat pusztítottak el. Emberélet nem veszett oda, de a csapás azért iktóztos, miután tümérdek család jutott koldushotra.

— Benedekről az új „Presse“ tárczairója Uhl Fr. többi közt ezeket írja: „Olmützt őt a tbszernagy egyenes tanácsa folytán hagyta el, ki így szóla hozzám: „Képzeld, hogy atyja vagyok önnek. Mint ilyen tanácsolom, menjen haza Bécsbe. Mi okból zárátat magát ide a várba?!” „S hol látandom őnt ismét tbszernagy ur?” „Nem tudom. Ő Felségére bízom fölöttem legmagasb tetszése szerint határozni. — Valjon egy század, egy ezred vagy egy hadtest vezényletét kapom-e... ki tudja, de remélem, hogy még egyszer oly helyzetbe fogok jőni, melyben kötelességem egészen és teljesen le-róhatom.“ A hang, melylyel e szavakat ejté — meg-rázó hatása volt. Mint szírtől a kövek: egyenkint bullottak le ezek ajkairól. Aztán mosolyogva mon-dá: „Vén róka vagyok én már, nem oly könnyű elbánni velem.“ A tbszernagy környezetétől lehető-leg elzárkózott, de azért arczáról leolvasható volt, miszerint érzi, hogy ő a visszavonuló hadsereg tá-masza. Nem élcelődött többé, mint azelőtt s leg-inkább magános félreeső fasorokban mélyző arcz-al sétálgatott. Katonái csakugy szeretik s ragasz-kodnak hozzá, mint előbb. Valjon óhaja: a poro-szokkal még egyszer összestűzni, valósland-e a jövő titka.“

— Persano és Tegetthoff admirálok egyszer egy francia hajón találkoztak. Előbbi sokat élcelét az osztrák tengeri had felett s daczára a francia intervenciók ily párbeszéd fejlett ki ebed végén: T. „Azt hiszem, nincs meszsze az idő, midőn e pörös kérdés végmegoldást fog nyerni.“ „Az adriai tengeren!“ felelé gyorsan Persano. „Alkalmat fogok szolgáltatni önnek ehhez“, kiáltá vissza T. „S én örömmel fogom azt megragadni“, viszonozá a másik, A sors megvalósítá mindkettőjük óhaját. Találko-ztak, mérköztek és — miként rendszeren — a dicsekvő fél huzta a rövidebbet.

Szinbázi értesítés.

Miután szinagazgató Reszler István legelső szerződés szerinti kötelezettségének, mely szerint a közleddő itteni téli szinidényre alakítandó dalszin-társulata névsorát be kell vala mutatnia, a kitűzött határidő alatt eleget nem tett, e felett a szinbázi választmány biztos tudomást szerzett magának arról, hogy az említett szinagazgatónak adósságai miatt Debreczenben egész könyv-, hangszer- és ruhafára, szóval minden szini kellékei biróllag lefoglaltattak, s ennél fogva kezei közt a közleddő téli szinidény megkivántató rendes menete veszélyeztetve van, kénytelennek érezte magát az országos szinbázi választmány a nevezett szinagazgatóval f. évi febr. 6-án kötött szerződést felmondani, s az itteni ma-gyar nemzeti szinbázat tőle visszavéve, ez iránt másként intézkedni. Kolozsvárt, aug. 3-án, 1866.

Az erdélyi országos szinbázi választmány ne-vében és megbízásából

Sándor József, titkár.

Nyilatkozat.

A „Kolozsvári Közlöny“ 88-ik számában Al-mási álnév alatt megjelent gyanúsító cikkre nézve magam igazolásánál másolatilag a vizipuskákra fel-szedett pénzről Kolozs megye tisztelt főbirájától ka-pott nyugtát van szerencsém a tisztelt olvasó kö-zönség eleibe bemutatni, magam is óhajtom a kér-dés alatti vizipuskák mielőbbi kiosztását a nagy-almasi járás falvainak. — Középlap, jul. 3. 1866.

Fereneci Samu,

nagy-almasi járásbíró.

Nyugtátvány

Kétszáz ftrokról o. é., mely összeget főbíró Ferenci Samuel, mint a n.-almási járásra eső 120 forint fuvar-illeték egy részét és a megrendelt vizi-puskák árának foglalóját, valósággal beszolgáltatta. Kolozsvárt, aug. 1. 1866.

Nagy Imre, főbíró.

Ugyancsak a fennírt célra vettem által 67 forintot, azaz: hatvanhét forintot. — Középlap, sept. 3-án, 1866.

Nagy Imre.

Politikai hírek.

Angolország. London, jul. 25. Ma este falragaszok függesztettek ki, melyekben küzdo-másra hozatik, hogy a kormány egy reformbizott-mányt alakított, melynek feladata: mielőbb véle-ményt mondani az iránt, van-e joga a népnek a parkokban gyűlésezni. A népet a falragaszokban kérve kéri, hogy hűtfőig ne próbáljon meetinget tartani a Hydeparkban.

Franciaország. Páris, jul. 26. Este. Az esti „Moniteur“ írja: „Bécsi levelezések állítják, hogy a f. hó 22-én Pozsony előtt vívott csata pö-keletesen az osztrákok javára fordult, midőn az ellenségek kedése megzúntetéséről szóló hír által félbeszakított. Velencei levelek constatalják a nyugtalanságot, melylyel a lakosság az ostromlásai előkészületeket tekint. Mezzacapo tók által f. hó 19-dike óta minden összeköttetés meg van szakítva Velencével. Anonában Persano tengernagy ellen a lissai csata miatt nép-manifestációk fordultak elő.“ A császár közbenjárásának sikere feletti meg-

nyugvását a „France“ így fejezi ki: „Talán“ fogja valaki kérdezni, hogy mi nyeresége lesz Franciaországnak ezen békéből, a mely egyfelől Olaszország kívánását, másfelől Poroszország nagy-ravágását elégíti ki. Erre azt feleljük, miszerint legelőbb is nyeresége Franciaország-nak a béke, vagy is az, a mi legjobban illik az ő szerepéhez, és a mi jóformán leghasz-nosabb a polgárosodásra és haladásra nézve, melyet Franciaország képvisel a világon. Nyeri továbbá 1859-ki program-jának megvalósulását: „Szabad Olasz-ország az Alpesektől az Adriai tenger-ig.“ Az Austria balmában levő várnégyszög min-dig fenyegető vala a Franciaország fegyverei által végrehajtott műre nézve, s egyszersmind Európában folytonos nyugtalanság oka. Poroszországot illetőleg Franciaország sokkal igazsá-gosabb és nagyobb, hogysen ez utóbbik amannak győzelmi legitim következmé-nyeit kétségessé akarbatná tenni. Ezen királyság irányában, mely olyan nagy helyet hódított magának, holott oly kis-ded vala a bősöjje, Franciaország nem viseltetik ama kicsinyes aggodalmak-kal, a melyek nem egyebek mint a gyen-geség ijedeimének szüleményei. Minden félelem nélkül fogadja tehát a megnagyobbodott Poroszországot, a megoszott Németországban; de más felől örködik Európa egyensulya, saját befo-lyás és érdekei felett, s mindenki meg lehet róla győződve, hogy egy olyan uralkodó alatt, a kit Napoleonnak neveznek, Franciaország nem fog megrövidíttetni.“

Az esti „Moniteur“ írja jul. 25-dikéről: „A francia kabinet békülékeny fáradozásai első ered-ményre vezettek. A hadfolytató hatalmak beleegyez-nek (?) a fegyverszünet megkötésébe, s a béke-alkudozások megnyitására. Már ismerjük azon fel-tételeket, melyek alatt Franciaország felajánlá jó szolgálatait. Austria el volt tökélye, Velenczét fel-adni; másrésről Poroszország eléggé jelentékeny előnyöket nyert arra nézve, hogy a bécsi, berlini s florenzi udvarok békés érztetére lehessen hivat-kozni. Franciaország saját tanácsainak tekintélyére, s a 3 kabinet mérséklettségére számított, céljának elérése végett. Várakozása nem csalatott meg. (1) Franciaország a barátságos közbenjárónak ugyan-ezen szerepét őrzeni meg a megnyitandó alkudo-zásoknál, s befolyását folyvást a kibékítési mű könnyítésére használja fel. Austria nem fájda-lmas tétovázás nélkül fogadja el azon békealapokat, melyek a német szövetségből kilépését foglalják magukban. Mindemellett is Austria számos lapok nyilatkozatai szerint, jövőben sokkal szabadabban fejthetendi ki ama roppant segélyforrásokat, miket a birodalom keleti tartományainak legnagyobb ré-sze foglal magában. Egyébiránt tudja van, hogy a porosz reformjavaslat a jövőt nyitva hagyja, a Né-metországchozi újabb viszonyok előállítására vonat-kozólag.“

Az „Etendard“ írja: „A nehézségek még min-dig nagyok, habár teljes ok van binni kiegyenlité-süket. A feltételek között, melyeket Austria elenged-hetlenné tart, vannak: a császárság integritása Velence kivételével, következőleg Olaszország le-mondása Tirol iránti igényeiről, s a szász király visszatérése államaiba. Állítják, hogy e két pontra nézve teljes egyetértés uralkodik Franciaország és Austria között.“

Olaszország. Florenca, jul. 28. A mai „Italie“ azt állítja, miszerint a fegyverszünet iránti alkudozások Olaszország méltósága és érdekei te-kintetében kedvező eredményekre vezettek. A fran-czia kormány el fogja ismerni. — u. m. e lap — a velencei nép jogait; sőt még annak sora felett is határozni fog. A béke-alkudozások közvetlen Olaszország, Austria és Poroszország közt fognak folytattni. Anonában tegnap 4 szállító hajó, 5 kerekas gőzös, 10 páncélos fregát, 8 fa fregát és 4 ágyunaszád borgonyzott. Persano admirál a nép súlyos fenyegetésekkel illeti, elannyira, hogy nem bátorodik a szárazra menni a hajóról.

Párisból írják a „Pr.“ nek jul. 24-ről: „A békékilátások annyiban növekedtek, a mennyiben az ellenségeskedések most már olasz részről is meg-lettek szüntetve. Azonban még mindig forog-nak fenn nehézségek a fegyverszünetre nézve. Austria a Porosz- és Franciaország által javasolt praelimináriákat elfogadta, azonban a leg-távolabbról sem hajlandó új feltételt még Déltirol átengedését is ezekhez csatolni engedni. Az olaszok bámulandó szívóssággal ragaszkodnak a feltételhez; szerencse, hogy Tirol nincs tényleg ke-zeik között (már ott van) mert esetében semmi szín alatt sem állanának el igé-nyeiktől; most azonban határozottsággal lehet várni, hogy Franciaország a viszonyok helyes mé-ltatására és így arra fogja őket vezérelni, hogy Velenczével megelégedjenek. Napoleon hűnek kell e pont fölött alkudoznia, s ő ipjának mérsékletet tanácsol, habár az olasz kitartást jogosultnak ta-lálja. A hg most módot talált volna, hogy az ola-szokra nézve Velence birtokba vétele ne legyen botránykötő. A dolog nem könnyű; mert egyrés-zről Napoleon császár állását figyelembe kell venni, s más részről Austriát is engedékenységre kell

kat illően fogadja, hogy a város beláthatlan szerencsétlenségtől megkíméltesse. A város kinézése egészen megfelelt a helyzetnek. „Csütörtökön és pénteken reggel — írja a „Pressburger Ztg.“ — még erős csapatokat láttunk utcáinkon föl s alá járni, most azonban egyetlen egy katonát sem látni többé. Mindenfelé a legnagyobb csend uralk. A lakosság aggodalommal néz a jövő események elé. A csend és rend fentartására, a személy- és vagyonbiztonság megőrzésére a „biztonsági állandó választmány“ fog ügyelni. A főhírhelyet a sorkatonaság eltávolította óta egyelőre fegyvertelen polgárok foglalták el, kik fehér karkötőt viselnek. A hajóhidat elbontották, és most a közlekedés a Duna partjával végkép meg van szakítva. Így állottak a dolgok d. e. 11 óráig. Ez idő tájt érkezett meg ő Felsége főhadsegédének a pozsonyi katonai parancsnoksághoz küldött és a városi hatósággal közölt távirata, mely jelenti, hogy a fegyvernynyugvás további öt napra meghosszabbított, és ezután négyheti fegyverszünet áll be. E hír megnyugtatta a sároslátást rettegő pozsonyiakat. Ugyanazon telegramm azt is jelenti, hogy az osztrák csapatok a mostani demarcationalis vonaltól egy fél mérföldre beljebb húzódnak, és a Duna jobb partján levő csapatok mindennemű ellenségeskedéstől tartózkodni fognak.

Rütsből (Alsó-Ausztria), július 26-áról írják a „Morgen Post“-nak: „Már néhány nappal ezelőtt sokat szenvedtünk a poroszoktól; élelmi szereinken kívül ugyanis elvitték tőlünk legjobb lovainkat és marháinkat. Azt hittük, hogy már elmúlt tőlünk a csapás. Azonban nem úgy történt. Ugyanis ma (26.) reggel mintegy 30 emberből álló ellenséges lovas csapat robogott be községünkbe, és a nélkül, hogy a község előljárójához fordultak volna, berontottak a boltokba és az ólakba, és elvitték mindent, a mi csak elvihető volt, úgy, hogy nem maradt nekünk egyetlen egy darab marhánk sem. Eldugni nem lehetett semmit, mert a poroszok oly jól voltak mindenről értesülve, hogy a mire csak szükségük volt, mindent megtaláltak.

Midőn a poroszok a rablásal készen voltak, szekerekre rakták a rabolt jószágot, a marhákat, lovakat pedig összefűzve hajtották magok előtt. Ekkor azonban egyszerre lödögést hallunk: huszáraink voltak. Huszáraink vágatva rohantak előre, kifoglalták a poroszokat és élénk harc fejlődött ki. A poroszok nem sokára megadták magukat. A tiszt, ki a poroszokat vezényelte, harc közben elvesztette lovát és futás által igyekezett szabadulni. Egyik huszár azonban utána nyargalt, utolérte és elesípte.

A harcok közben néhány stájer vadász érkezett meg szekerekre a helységbe. A csapásokban néhány porosz menekült volt elrejtve, kik az érkező vadászokra sortűzet adtak. A vadászok leszállottak szekereikről, megrohanták a csapásokat és rövid harc után mind elfoglalták a poroszokat. Mi leginkább azon örültünk, hogy marháinkat és egyéb nemű jószágainkat visszakaphattuk.

A poroszok Oberhollabrunnban is nagy sarcot vetettek ki, annyira, hogy a lakosságtól minden élelmiszert elvettek. A „Presse“-nek ellenben onnan azt írják, hogy a poroszok tisztességesen viselik magukat a lakosság irányában. Mindent kész pénzzel fizetnek, még pedig ezúttal, sőt az ezúttal osztrák pénzre is beváltják. Midőn megtudták, hogy a fegyvernynyugvás meg van kötve; a népnél azonban bizonyos emelkedett hangulatot lehetett észrevenni. Ebből kitűnik — jegyzi meg a levelező — mennyire kíváncsok a hosszú és tartós béke. A nép több jévi rossz időjárás miatt már igen el van szegényedve, a poroszok pedig utolsó csepp vérért is kiázták.

Egy másik lapnak pedig írják, hogy a poroszok nagyon pusztítják a mező vadakat. A tiszték szabad idejüket vadászaton töltik és egész szekér vadat visznek be a táborba.

Nyugati harczter.

A Waldhüttelbrunn és Roszarun mellett csatáról Münchenbe következő hivatalos értesítést küldte táviratilag júl. 26-áról: A 2. és 4. gyalog hadosztály és a tartalék gyalog dandár njra kezdte a csatát. Az ellenség, különösen a dandár vezérsége és a tűzérés sikeres tüze által visszanyomott. Aztán a tartalék lovas dandár fényes rohamot intézett a beszállt magasaknál az ellenségre. A mielőtt akadály nélkül átmentek a Majnán, és a 7. és 8. hadtest összesített állást von Rottendorfnál. Egy másik távirat ugyanacsak Würzburgból azt mondja, hogy a poroszok vesztesége nagy volt a helmstädti csatában (júl. 25.), a másnapiban pedig, melyben osztrákok és würtembergiek is részt vettek, tetemes. Végre egy würzburgi tudósítás szerint is porosz visszavonulással végződött a két napi csata, kiket azonban, nem tudni mi okból, nem üldöztek. Bajor részről nagy a veszteség, de még nagyobb porosz részről. A bajor vonszoló ágyúkat egész csapatokat sűrítették el, s a bajor lovasság tönkre verte a fekete huszárokat. Sok lovat szedtek el ezektől.

A „Baier. Ztg.“ 10,000-re teszi a Hofnál állott poroszok számát. Ugyanez lap azt írja, hogy Lajos hg Luitpold hg fia, Helmstädtnél sebet kapott. Hofra egyéb terheken kívül 66,000 ffr sarcot vetettek a poroszok, s egybeült minden pénz összeeszedték, a mit csak találtak. A badeni csapa-

tok, melyek a 8-dik szövetségi hadtest 2-dik osztályát képezik, szintén összehittak már a poroszokkal.

A gräzi „Telegraf“-ban szomorú képet rajzol egy tudósítás a bajor hadviseléséről. Mindig újabb adatok jönnek — mondja — a bajor hadvezetésnél uralkodó benső visszavonást illetőleg napfényre. Bizonyos, hogy Zoller szándékosan kereste a halált, mert Károly herceg 3 napi börtönré itélte őszinte előterjesztése miatt. Nem kevésbé jellemző ez eset. A fiatal Lajos hg éji támadást parancsolt egy poroszoktól elfoglalva tartott erdőre. Strommer kapitány figyelmeztette a parancs czélszerűtlenségére. Ha nincs bátorsága — viszonzá a hg — tegye le a parancsnokságot. — A kapitány salutát és svadronyához lovalog. — Bajtársak! — szól — világos mérszárszékre kell titeket vinnem. Ezt nem tehetem. De meg kell mutatnom a hercegnek, hogy nem félek a haláltól. — Ezzel pisztolyt vont ki a nyeregkapából s agyonlőtte magát.

Aeschaffenburgból júl. 26-áról azt táviratozták, hogy Mantenfel serege komoly ütközetek után badeni földre ment, s dének vonult; Münchenből pedig még csak gyanításképpen táviratuk júl. 26-áról, hogy az összes szövetségi államokat be szándékoznak vonni a fegyverszünet fölötti alkudozásokba.

Azonban a „W. Ztg.“ egy júl. 28-diki párisi táviratgyűjtye ily értesítéssel vágja ketté a nyugati harczár eseményeinek eddigi örökké emlékeztető menetét: V. d. Pförtén bajor miniszter aláírta Bajorország és a többi dél német állam részére a fegyvernynyugvást.

— A délnémetországi háború a bajorok würzburgi győzelmével véget ért. A 7- és 8-dik hadtest együttműködéséről ismét nem lehetett szó, a porosz hadvezénylet ügyesebb, és a bajorok mégis dicsekedhetnek azzal, hogy egyedül voltak, kik a háboruban sikert arattak a poroszok fölött.

A „Würzburger Abendblatt“ múlt hó 27-diki száma így ír az említett napig folyt csatáról:

„A két utóbbi nap nagy feszültségben tartá a lakosságot, mintán a mi csapataink, valamint a 8. hadtest harczvonala nagyon közel állt városunkhoz és az ágyúk közvetlen közelünkben döngtek. E hó 25-kén a bajor sereg első és harmadik osztálya Helmstädt és Stettingen között visszaverte a poroszokat és este Roszbrunn és Waldbrunn között koncentrált állást foglalt el. 26-kán reggel 2 órákor ismét megkezdett a harc, az ágyúk szakadatlanul szóltak, legerősebben fél hattól hatig, mind 8 óra felé, a midőn mindig győzelem lett a tüzelés, míg végre 10 óra tájban egészen megszűnt. Azon öntudat, mily közel áll hozzánk az ellenséges invasio, nagy aggodalmat gerjesztett bennünk, melyek mindinkább növekedtek, midőn reggeli 6 óra után több würtembergi lovasezred uzsát át Talanera fölött a Majnát, melyen a hidások hidat kezdtek vonni, valamint, midőn a majnai hidon előbb a 8. hadtesthez tartozó katonai szekereszet, később csapatok, végre bajor osztályok jöttek át. A „visszavonulás“ végzettséért azó terjedt el mindenütt és okozott nagy levertséget, míg dél felé biztos hírek érkeztek a csatáról, ezek, valamint a zeneszóval bevonnó katonaság magatartása csakhamar tudatá, hogy nem visszavonulás forog fenn, hanem a sereg-felállítás stratégikus megváltoztatása. Csapataink habár kezdetben Hettstädt felé szorítottak is, vitéztül harcoltak, úgy, hogy az ellenség lovasságunk, főleg vérteseink támadása után megszűnt harcolni. Az erdővidék földalomb, gátolta az üldözést. Az itt beszállásolt würtembergiek néhány zászlóval meg késő este is összegyűjtetett, mert a hüchbergi lakosok közül ide sietett néhány ember segélyt kért az oda benyomult poroszok ellen. Ma (27.) nagyobb porosz sereg áll Hüchbergnél, előőrseik a zelleri köcsüsig és Nicolansbergig szállongnak. A vár helyőrsége felriasztott, Ochsenfurt felől erős ágyúzás hallatszik; városunk — lapunk bezárta — ámbár a 7-8 dik hadtest harcckészen áll közelünkben — retteg, szívünk dobog, ha a testvérharc folytatására gondolunk.“

27-kén a poroszok csakugyan támadtak, Würzburgot lödözték, a fegyvertárt felgyújtották, végre azonban 16 ágyú veszteséggel visszaverték, a harc folytatását a fegyverszünet gátolá, a mely múlt hó 28-diki bajor lapok szerint 5 napra kötött meg.

Déli harczter.

Mielőtt a fegyvernynyugvás megkötése mindezt köztudomásra jutott volna, az olaszok Görz vidékére is betörték. Török ezredes, Maroicic altábornagy hadtestétől, júl. 26-kán két zászlóalj gyalogsággal, 2 század huszárral és 2 ágyúval kém szemlére indult Palmanuova felé. Az ellenség megszállta hátamögött Versát (a görzi területen, a Palmanuovából Gradiskába vivő uton) besaglieriekkel, lándzsásokkal s 2 üteg ágyúval. Véres ütközet fejlődött ki; a császáriak rohammal bevették Versát; a megáradt Torrenten a hid felgyújtott. Végre egy parlamentair jelentette a fegyvernynyugvás megkötését. A császáriak több foglyot ejtettek, köztük egy kapitányt és két bersagliert tisztet. Ezek szerint huszáraink mesés bátorsággal harcoltak és az olaszok soraiban oly rendtelenséget idéztek elő, melynek gyümölcse a fenit győzelem volt.

Az olasz lapok, melyek, habár hasztalan, megkíséreltek volt, a lissai nap győzelmét az olasz lobogónak vindicálni, most az olasz hajóhad készü-

lőtt volna működését megkezdnie, hogy Persano azonban azt oly állapotban vette át, mely az actio megkezdését lehetetlenné tette. Az eredmény megmutatta, hogy Persanonak e két havi időköz alatt nem sikerült, hogy a megrögzött bajoknak elejét vehesse, Most a szerencsétlen tengernagy maga kívánja, hogy hadi törvényezék elé állítsassék. Az olasz kormány, bír szerint, a tisztet, kik Lissa előtt köteleességtiket nem teljesítették, felelősségre vonja és a hajóhad állapotát iránt vizsgálatot rendel. A mostani működő hajóhadat fölőszlatják, és egy új escadret képeznek, két osztállyal, egyike a működő, másika a szállító.

— Tagetthoff altengernagy jelentése ő Felsége a rsászár hadsegédi hivatalához:

Fasanai kikötő július 23.

Bátorságot veszek magamnak, jelentésemet a lissai július 20-diki csatáról a következőkben terjesztani elő.

A részletes tudósítás beklüldését akkora harszatom, mikor az egyes hajók hadjelentései hozzáam beérkezendettek.

A távirati tudósítások, melyeket a zarai cs. kir. főhadparancsnokságtól júl. 19-ől kaptam, s melyek Lissa-szigetnek a szárd hajóhad által való lövetését jelenték, nem hagytak fenn kétséget az iránt, hogy az ellenség Lissa elleni támadásával, nem engem akar — mint kezdetben hitvem — a hadműködési alaptól elvonni s ez által magának az Adria északi öble felé szabad utat nyitni, hanem hogy valóban a nevezett sziget elfoglalása forog kérdésben.

Ugyanaz nap déli óráiban megindultam tehát a hajórajjal s egyenesen Lissza felé tartottam. Július 20-kán reggel 7 óra tájban jelentik az árbocz-örök, hogy gőzösöket látnak a távolban, egy délnyugat felől jövő zápor azonban ismét csakhamar elfodta azokat szemem elől.

A tenger áramlása délnyugat felől ez időben olynemű volt, hogy a második osztályu páncélhajók és a „Salamander“ páncélfregatte lövéseit be kellett zárni. Lissa felé közeledve, mely délről a tenger ellenében fedezetet nyújt, a szél észak-nyugati irányt vett s a hullámjárás is csillapulván, 10 óra körül az ég ismét kiderült. Lissa előtt azonnal feltűnt a két csoportra osztott ellenség, mely, mint látszik, egyesülési akart. A foglyok későbbi vallomásai szerint ez időben a szárdok fafregattjai Comiso alatt álltak, hogy a kiszállt szárazföldi csapatokat ismét hajóra vegyék, mert az ellenség parancsnokának szándéka volt Lissát egész erővel megtámadni, a azt elejteni; azért is e napon a mondott helyen és Porto Monicoban kellett volna a szárazföldi csapatoknak kiszállni, mialatt a páncél flotta Lissa erőit támadta volna meg. Azonban a szárd hajóhad parancsnoka, Persano tengernagy még jókor értesítve lett a cs. k. hadihajóknak a fasanai révből történt kiindulásáról, mintán e mozdulat ugyancsak a foglyok vallomása szerint, az istria partokról Brindisibe táviratilag, innét pedig gyors gőzös által adatot tudtúl a szárd flotta parancsnokának. Ebből magyarázható meg azon említett kísérlet, hogy a Lissa előtt levő ellenséges hajók egyesülési iparkodtak azokkal, melyek Comisa felől jöttek.

Kévs idő múlva az ellenséges hajóhad észak-nyugati irányban foglalt állást, elől a hatalmas páncélhajó-hadosztályok.

A közeledés ennélfogva igen gyorsan történt meg és már nem volt idő az elkészített jelt: „Lissa előtt győzni kell“ a hajórajjal közölni, s így kénytelen voltam csupán azon intézkedésemet megtenni, melyeket szükségesnek tartottam.

Az osztrák hajóraj felállítása a következő volt: A hajók minőségük szerint három csoportra osztattak fel, t. i. a páncélhajók, a nehéz és végre a könnyű fabajók csoportozatába, és pedig oly módon, hogy elől állt a páncélos osztály, mögötte pedig a többiek. Az osztályok és hajók közti bézágokat azonnal bezáratam, a hajókat csatarendbe állítottam, és a menetet meggyorsítottam. A páncélosztálynak parancsot adtam: „Az ellenséget megtámadni s azt elsüllyeszteni. Az ellenséges csatavonal keresztül vágta utunk irányát, s annak vezérhajója, a „Principe di Carignano“ páncélhajó, fedélzetén Vacca ellentengernaggyal megnyitá a kevés hatáson tüzelést, melyet az osztrák hajók csakhamar viszonzottak, s mely nem sokára általánosossá vált. Kévs idő múlva a szárd csatavonal áttörtett az osztrák páncélosztály által. Az általános csata kezdetét vevé. Az ellenséges páncélosztály azon ponttól, hol áttörtett, észak felé fordult; ez által a faosztályok fenyegetve lettek, s én a páncélosztályt szintén észak felé fordítottam, hogy a fabajóknak tért csináljak s a hajóhad zömétől elválasztott ellenséges páncélhajókat keresztülzbe vegyem.

A faosztályok e közben követek újokat s keresztül vágta magokat az ellenséges páncélhajókon, s ezáltal alkalmuk volt sikerrel mérkőzödni meg az ellenséges páncélhajókkal.

A „Kaiser“ sorhajó, a második osztály tengernagy hajója Peiz kommodore alatt négy páncélhajó által támadtatott meg. Petz kommodore nem habozott sokáig, hanem megrohanta a hajók egyikét, míg a többiekre jól irányzott lövéseket intézett és pedig oly körülmények közt, melyek a legénység kitartását és bátorságát is próbára tévék. Mert a roham első pillanatában az előárboz letört,

szétzúzta a gép kéményét és sok kárt tett a fedélzetén, a nélkül azonban, hogy az ott levő legénységben legcsekélyebb veszteséget okozott volna.

Egyszersmind tűzvész is fenyegetett, mert az előárboz kőteleivel együtt a kéményre dőlt.

A legénység bátor magatartása által a kommodor és osztálya keresztül vágta magát a tulnyomó ellenséges haderőn. A harc mind általánosabbá lön, s a részleteket nehéz kiemelni, mintbogy a hajók folytonos mozgásban voltak és gyakran az ellenséget a baráttól bajos volt megkülönböztetni, ámbár mindkét részlől apró jelzőszlők vonattak fel. Szerencsés véletlennek tekinthető, hogy a szárd páncélhajók, mindannyian szürkére voltak befestve.

Az ellenséges hajók közül csupán a faosztály állt rendben Lissa előtt, északi irányban oldalt fordulva a cs. k. hajók felé. Ez általános sürgés közben tengerhajóm parancsnokának, báró Sternek Miksa sorhajó kapitányának sikerült felőra alatt három szárd páncélhajót megtámadni, melyek közül kettő tetemes sérülést szenvedett, egy éppen zászlóját is elveszté, a harmadik pedig a „Ré d'Italia“ egyike az olasz flotta legnagyobb hajóinak, átyukasztatott, s két perc alatt 600 főnyi legénységével együtt elsüllyedt. Minden kísérlet a „Ré d'Italia“ legénységét megmenteni, hasztalan volt, mert egy újabb általános támadás parancsollag követelte, hogy saját biztonságunkra fordítsuk figyelmünket.

E küzdelem alatt egy szárd páncélhajó lövés következtében kigyulladt s a ellenséges hajóhad össze akarta magát szedni, hogy azt megmentse. Én tehát szintén jelt adtam a körül levő hajók összeszedésére s a fabajók a páncélhajók fedezete alatt új állást voltak veendőek, míg az „Elisabeth“ gőzös utasított, ha szükség, a látszólag fenyegetett „Kaiser“ sorhajó védelmére sietni.

A szárd hajóhad e közben 3—4 mérföldnyire összegyűlt s az égő páncélhajó legénysége megmentésére sietett is, mintán a hajó gépezetét még használhatta.

Néhány kölesűnös lövés után a szárd hajóhad nyugat felé fordult s ekként véget ért az ütközet, mely délelőtti 10¹/₂ órától délutáni 2 óráig tartott.

Czélom ezzel el lett érve s Lissa az ellenségtől felszabadított.

2 óra 30 perczkor a lánghan álló szárd páncélhajó robbanás következtében elmerült.

A foglyok beszédei után a „Palestro“ vagy „Principe di Carignano“, de mindenesetre legalább 10—12 ágyúval ellátott hajó volt. Az üldözés felhagytam, mert az sikertelen lett volna és a lissai St. Giorgio kikötő felé vettem utamat. A tengeri éjelenésnek szintén nem leendett czélja és csak a szén hasztalan pazarlását idézi elő, mi annál inkább kikerülendő volt, mintán Lissa nem szolgáltatott elegendő fűtőanyagot. Ezenkívül a kikötőbeni tartózkodás arra használható fel, hogy némi szükséges javítások eszközöltessenek, egyébiránt pedig a hajóraj oly állapotban volt, hogy ismételt támadás esetében másnap az ellenséggel bátran szembeszálhatott.

A következő nap tehát a hajók rendbehozására és a szükségesekkel való ellátására fordított.

A nehéz sebesültek partra szállítottak s „Venezia“ gőzessel Spalato és Zarába küldettek; az elesettek katonai tisztelettel eltemetettek.

Éjjel-nappal hajók kémlelés végett czirkáltak a tengeren „Dalmát“ ágyúszázad és „Elisabeth“ kerekas gőzös a csataszínhelyre küldettek, hogy a partok hosszában vizsgálódjanak és az elsüllyesztett ellenséges páncélhajókról netalan ott található embereket megmentsek.

Az ellenséges hajóhad a csata estéjén a Monte Humról még látható volt, de 21-kén reggel már eltűnt.

Mintán naplementig az ellenség a látkörön kívül volt és Lissa új megtámadásától tartani nem lehetett, feladatam egyelőre teljesíve lön, ennélfogva a hajórajt, mintán „Kaiser“ sorhajón a szükséges javítások megtételek, a fasanai kikötő felé vezettettem, hogy előbbi állásomat, mint működési alapot elfoglaljam.

Az ellenség ereje az első összütközéskor 12 nehéz páncélhajóból, összesen mintegy 27—30 hajóból állhatott.

Azon emberek vallomása szerint azonban, kik az elsüllyedt „Re d'Italia“ hajóról a lissai kikötőbe menekültek, a nehéz szárd páncélhajók száma — „Affondatore“ toronyhajót beszámítva — 12, a könnyen vőrtézettek 4, fregatte 8, gőzös 6, szállítóhajó 3, összesen 32 hajó volt.

Ellenséges hajók a legújabb szervezett ágyúkkal voltak ellátva és 80—300 fontos golyók találtak, sőt az „Affondatore“ fedélzetén 600 fontosak is voltak.

Mindjárt a csata befejezése után készletre érzem magam a hajóhad legénysége irányában minden különbség nélkül elismerésemet és köszönetemet kifejezni; a parancsnokok, tiszték és legénységek köteleességeit teljesíték és oly kitartással s nyugodtan harcoltak, mit az ellenség is elismerni kénytelen.

Működésük és tanúsított képességük annál többre becsülendő, ha tekintetbe vesszük, hogy a hajók nagyobb részének felszerelése és a csata napja közt alig háromheti időköz volt. Ezenkívül nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy azon ön-

tudattal mentek a csatába, miszerint anyagilag erősebb ellenséggel kell megküzdeniük és hogy csak az erkölcsi erő s tengerészeti ügyesség tarthatja fenn az egységet a túlnyomó erővel szemben.

Tegetthoff Vilmos s. k.
cs. kir. altengernagy.

Adakozás a bukovinai inségeseknek.

Hetedik közlemény. Az andrásfalvi ev. ref. magyarok számára gyűlt segélyről:
A mártónfalvi egyházból . . . 3 frt 87 kr.
Simó József k. vásárhelyi tanító . . . 13 „
A dézsaknai egyházból . . . 3 „ — „

Összesen 7 frt — kr o. é.

Mely összeget mai nap elindítottam az illetőkhöz, a kegyes adakozók fogadják szíves köszönetet.

Kolozsvárt, augusztus 2-án, 1866.

Nagy Péter,
erdélyi ev. ref. püspök.

Nyilatkozat a lapok f. é. 83-dik számában megjelent hivatalos pályázatra.

A „K. Közlöny“-nek július 17-diki számában véletlenül egy hivatalos pályázati hirdetést pillanték meg, melynek előadásán után nem kevésbé lepett meg az, hogy Erdélyi erdészeti alapszabály — ha már ilyen csakugyan volna — a közlebbi időre évenként 1900—2000 pforintot szándékoznak arra fordítani, hogy 4 erdélyi ifjút az auszei erdészeti alsó iskolába küldjenek. A köz- és szakmivitelnek országos költségei előmozdítása nemcsak szép, de kívánatos dolog is, ha azonban ez kevésbé körültekintő tapintatossággal intéztetik a célzatosítása a tapasztalat fényes bizonyítékai szerint is teljes kétségbevonható, így úgy hiszem, hogy annak, ki e tárgyban tájékoztató felvilágosítással szolgálhat, fel-szólalói hazafiai kötelessége. Igaz ugyan, hogy „inter arma silent leges“, s én, ki e sorokat akkor írom, midőn egy visszavonuló hadsereg lovas csapatai Pozsony város utcáin galoppban sietnek át, alig merem remélni, hogy őszi felfutásomnak a mostani körülmények szerint gyümölcsét érhet-ném. Azonban, hogy a „dixi et salvavi animam meam“ ot elmondhassam, mint Erdélyi szülőtte sietek kötelességem tenni, s ennek alapján követ-kező nyilatkozatomat hazánk mélyen tisztelt gaz-dasági egyetemen becses figyelmébe ajánlani.

Az osztrák állam számos erdészeti aliskolá-kon kívül két erdészeti akademiával bir, egyik a mária-brunni, másik a selmeci. Az erdészeti ma-gasabb államszolgálatra csak azok tartbatnak szá-mot, kik ezek egyikét jó sikerrel végezték, vala-mint az erdészeti tudományok mai fejlettsége szer-int is csupán olyanokból válhatnak ugy az állam, mint magán erdőbirtokosok számára intéző erdő-gazdák, kik az ott előadott szaktudományokat egész terjedelemben hallgatták. Különös tehát, hogy az erdélyi kir. kormányzások — ha már az erdészet erdőknek akar szolgálni — Erdélyi fiait e pénzét-len időben éppen oda küldi tanulni, hol e tudomá-nyok kevésbé jeles tanerőktől sokkal rövidebb s csupán némi fogalmat adó kezdetleges alapvonalai-ban adhatnák elő, a honnan kikerülő egyének még a legszebb elméleti és gyakorlati bizonyítványai-k mellett is magánosoknál ugy, mint az államnál csu-pán, mint első- és másodrendű erdő-őrök (Forst-warte) alkalmazhatók.)

Az ilyen erdészeti iskolákat végzett egyének, ha az elnapolt magyar országyűlés elébe terjesz-tendő erdészeti törvényjavaslat az unio erejénél fogva hazánkra is érvényességbe lépene, még ma-gán erdőbirtokosok gazdaságát vezető erdő tisztjei sem lehetnek, sőt az osztrák erdő-törvény már ma is megkivánja, hogy az uradalmai erdőgazdái a magasabb rendű államvizsgát letették legyen, már pedig ezt azok tehetik le, kik az elől említett két erdészeti akademiának egyikét végezték és ezen kívül két évi erdészeti gyakorlatot kimutatnak.

Hogy minő különbség van az említett aka-demiák és az auszei erdészeti iskola között, vilá-gosan kitűnik abból, hogy a selmeci és m.-brunni akademiákra rendes — tehát erdészeti absolutori-umra jó tanulás után számot tarthat — hallgatók-nak csak azokat veszik fel, kik a főgymnasiumot, vagy főreál-iskolát jó sikerrel elvégezték, míg Aus-szeben azokat, kik 3 reál- vagy 4 gymnasialis osz-tályt hallgattak.

Ezen intézetek céljai is különböznek az aka-demiákon, az egész birodalom számára nevelnek erdőgazdákat, kik bármilyen viszonyok között is gaz-dálkodni tudjanak, míg Ausseben Morva és Sziléz-ia tartományok erdőbirtokosainak kisebb s meny-nyiben lehet a közönséges miveltelen erdő-őrök vala-mivel használhatóbb ugynevezett erdősubanczokat, kik a korral a tapasztalatban is haladva később főerdő-őrökké is lesznek, megjegyezvén itt, hogy a Morva és sziléziai erdőbirtokosok is csak olyano-kat választanak az erdőgazdaságát vezető tisztjei-kül, kik valamely erdészeti akademiát végeztek.

Teljesseggel meg nem érthetjük tehát, hogy egy ország ma ily nagy költséggel csupán ilyen és később önmagukkal is elégedetlen embereket akarjon fényes költséggel nevelteni. Alólírt tehát mély tisztelettel kéri meg az erdélyi tks. Gazdasági Egyetemet itt a nyilvánosság előtt is, hogy méltóz-

tatnék még pedig az idő rövidségénél fogva teljes erejével odaadni, hogy a kibírdetett pályázat egy előre jelentéssé megfontoltattnak és pedig az ed-dig felhozott általános felvilágosításon kívül a kö-vetkező okokból:

1. Mert az olyan fiatal egyének, kik csupán 4 gym. vagy 3 reál-tanodai osztályt végeztek s már innen szándékoznak pályázatra lépni, a leg-több esetben teljességgel nem bírnak azon önmive-lési vágygyal, melyet az auszei iskolának tanterve feltételez, hogy t. i. kik azon iskolát végezték, ké-sőbb önmivelés által képesítsék magukat, hogy ma-gánosok erdőgazdái lehessenek.

2. Az ott végzett tanulók korlátozott ismereteik-nél fogva csak is alárendelt hivatali egyénkékké ké-pesztetvén, teljességgel nem lehetnek Erdélyi erdő-gazdaságát vezető semmi nemű emeléssel, miután az erdők nemzetgazdasági nagy fontosságáról s azok mély értelmű rendeltetéséről a természet nagy háztartásában semmi fogalommal sem bírnak.

3. A törvényes politikai hatóságok előtt vala-mely erdőterület jövődöbeli gazdaságát tekintve, érvényes erdészeti szakvéleményt nem tehetnek, s mint ilyenek az erdőbirtokos és annak volt urbé-resei közt a faizási szolgálat megváltásánál sem-mi nemű segéllyel közre nem működhetnek, és ha valaki őket ennek reményében alkalmazná, később nagy költséggel kellene maga részéről szakértő egyént fogadnia, ki a kölcsönös jogok tisztázása után az érdekelt felek jövődöbeli vagyonát meg-állítsa. Itt mélyebb indoklás nélkül csak azt em-lítjük meg futólag, hogy az erdőbecslések koránt-sem oly jelentéktelenek, mint a miylenek avat-la-nok képezik és volt esét, hol erdőbirtokos urak azért, mert érdekeiket az illetők nem voltak elég képesek a tudomány fegyverével megvédeni 30 ezer forintnyi tüke értékéig is károsodtak, mint szintén községek is hasonló megrövidített szenvedhetnek.

(Vége következik.)

Különb-félék.

— A „P. N.“ szerint egy távirati tudósítás azzal kecséget, miképp a béke létrejöttével Bécs s Alsó-Austria az ostromállapot alól fölmentetnek, s az országgyűlések innen és túl a Lajthán össze-hivatnak. A „N. Fr.“ is azt állítja, hogy a béke megkötése után a magyar országgyűlés azonnal folytatni fogja működését, az osztrák német-szláv tartományoknak pedig együttes külön országgyűlé-sőket szintén összehívják, még pedig nem a Land-tagok választásai után, mint a szűkebb reichsrath volt, hanem közvetlen választásai után. E lépéssel a kívánt dualismus vissza volna állítva.

— Az erdélyi múzeumegylet birtokába jutott egy emlék-éremnek, mely a Mária Terézi és Nagy Frigyes közt kötött boroszói béke emlékére veretett. Az érmen Magyarország és Poroszország czimere díszlik. Azóta európai szerepből igyekeztek kifor-gatni Magyarországot czimerét, s kérdés, ha köthet-nek-e azóta kedvezőbb békéket mint akkoron, mi-dőn azokat a római császári ház mint magyar király is kötötte?

— Császárné és királyné ő Felségét tegnapra várták vissza Pestre gyermekei körébe.

— A mint a „M. V.“ írja, Felekiné, Munkási Flóra, az emsi fürdőn súlyos betegségbe esett. Ő a magyar szinpad egyik legkitűnőbb tehetsége, és a színművészet minden buzgó pártolójának ked-vencze, s ha erejét egészességét elvesztené, nagy veszteség volna az drámai színezettünk-re.

— Nagy risico hadvezérnek is lenni. Ha győz, akkor igaz, hogy ővé a dicsőség, de ha vesz, akkor törvény és közvélemény egyaránt tüzbe ve-szi. Így van most Persano admirál, az olaszok rajta akarják megboszulni a lissai kudarcot, s ére-lyesen foly a nyomozás ellenében.

— A bécsi ministeriumoktól Pestre átment hivatalnokok s átszállított iratok Bécsbe visszaköl-töztetnek.

— A magyar nemzeti színművészetet érzékeny veszteség érte. Egressi Gábor július 30-án egyik legszebb szerepében Brankovics György 3-dik felvonásában, hol az apai fájdalmaik tetőpontot érnek, szélhűtés miatt ott a színpadon összerogyott, s fél-óra múlva meghalt. Nemcsak a színpad, de a színművészet ügye pótolhatlan tehetséget s apostolt veszített benne. Béke poraira!

— (Necrológ.) Délcze Eliza maga és távol levő rokoni nevében, melyen elszomorodott szívvel tudatja hön szeretetét férje, volt honvéd százados-nak: Seps-Sztyeggyi Császár Ferencz-nek e hó 1-8-án napján éjféltől 11 órákor, élete 38-dik, boldog házassága 6-dik évében, 16 napi súlyos forró láz következtében lett csendes elhun-yat. Egyike lévén azoknak, kik jobb sorsra valónak hivatra: azonban csak küzdelem jutott osztály rés-zeikül; és ezt habár reményei igen csekély mérték-ben, vagy éppen nem is valósultak, mindig lanka-datlan tiszta hazafiai öntudattal viselte; igazság-szeretete, egyenlősége, munkássága megnyerte ba-rátainak s ismerőseinek szeretetét. Béke lengjen porain. Hült tetemei f. hó 3-án d. u. 6 órákor fog-nak szappanútczái 248 számú lakásából, felették tartandó rövid ima után a köztemetőbe örök nyu-galomra kísértetni. Kolozsvárt, 2-án 1866.

— Bécsben az önkényesek torborzása, felső helyről jött parancs folytán, f. hó 28-án felfüg-gesztetett.

— Miskolczon múlt vasárnap déli 1 órákor egyszerre négy helyen tűz ütött ki. A lángok roha-mos sebességgel terjeszkedtek s rövid idő alatt számos házat pusztítottak el. Emberélet nem veszett oda, de a csapás azért irtózatoss, mintán tűmérdek család jutott koldusbotra.

— Benedekről az új „Presse“ tárczírója Uhl Fr. többi közt ezeket írja: „Olmütztöt én a tbszernagy egyenes tanácsa folytán hagyam el, ki így szóla hozzám: „Képzeld, hogy atyja vagyok önnek. Mint ilyen tanácsolom, menjon haza Bécsbe. Mi okból záratna magát ide a várba?“ „S hol látandom önt ismét tbszernagy ur?“ „Nem tudom. Ő Felségére bízam fölöttem legmagasb tetszése szerint határozni. — Valjon egy század, egy ezred vagy egy hadtest vezényletét kapom-e... ki tudja, de remélem, hogy még egyszer oly helyzetbe fogok jóni, melyben kötelességem egészen és teljesen le-róhatom.“ A hang, melylyel e szavakat ejté — meg-rázó hatású volt. Mint színről a kövek: egyenkint bullottak le ezek ajkairól. Aztán mosolyogva mon-dá: „Vén róka vagyok én már, nem oly könnyű elbánni velem.“ A tbszernagy környezetétől lehető-leg elzárkózott, de azért arczáról leolvasható volt, miszerint érzi, hogy ő a visszavonuló hadsereg tá-masza. Nem élcelődött többé, mint azelőtt s leg-inkább magános félreeső fasorokban melázó arcz-al sétálgatott. Katonái csakugy szeretik s ragasz-kodnak hozzá, mint előbb. Valjon óhaja: a poro-szokkal még egyszer összehámozni, valószínű-e a jövő titka.“

— Persano és Tegetthoff admirálok egyszer egy francia hajón találkoztak. Előbbi sokat élcelét az osztrák tengeri hadi felett s daczára a francia interventionak ily párbeszéd fejlett ki ebéd végén: T. „Azt hiszem, nincs meszeze az idő, midőn e pörös kérdés végmegoldást fog nyerni.“ „Az adriai tengeren!“ felelé gyorsan Persano. „Alkalmat fogok szolgáltatni önnek ehhez“, kiáltá vissza T. „S én örömmel fogom azt megragadni“, viszonoz a másik, A sors megvalósítja mindkettőjük óhaját. Találko-ztak, mérköztek és — miként rendesen — a dicsekvő fél huzta a rövidebbet.

Színházi értesítés.

Miután szinigazgató Reszler István legelső szerződészerű kötelezettségének, mely szerint a közleddő itteni téli szinidnyre alakítandó dalszin-társulata névsorát be kell vala mutatnia, a kitzűtött határidő alatt eleget nem tett, e színházi választmány biztos tudomást szerzett magának arról, hogy az említett szinigazgatónak adósságai miatt Debreczenben egész könyv-, hangszer- és ruhafára, szóval minden szini kellékei biróllag lefoglaltattak, s ennél fogva kezei közt a közleddő téli szinidny megkivántató rendes menete veszélyeztetve van, kénytelennek érezte magát az országos színházi választmány a nevezett szinigazgatóval f. évi febr. 6-án kötött szerződést felmondani, s az itteni ma-gyar nemzeti színházat tőle visszavérvén, ez iránt másként intézkedni. Kolozsvárt, aug. 3-án, 1866.

Az erdélyi országos színházi választmány ne-vében és megbízásából

Sándor József, titkár.

Nyilatkozat.

A „Kolozsvári Közlöny“ 88-ik számában Al-mási álnév alatt megjelent gyanúsító cikkre nézve magam igazolásul másolatilag a vizipuskákra fel-szedett pénzről Kolozsmegye tisztelt főbirájától ka-pott nyugtát van szerencsém a tisztelt olvasó kö-zönség eleibe bemutatni, magam is óhajtom a kér-dés alatti vizipuskák mielőbbi kiosztását a nagy-almasi járás falvainak. — Középlap, jul. 3. 1866.

Ferenczi Samu,

nagy-almasi járásbíró.

Nyugtávány

Kétszáz ftrokról o. é., mely összeget főbíró Ferenczi Samu, mint a n.-almási járásra eső 120 forint fuvar-illeték egy részét és a megrendelt vízi-puskák árának foglalóját, valóssággal beszolgáltatta. Kolozsvárt, aug. 1. 1865.

Nagy Imre, főbíró.

Ugyancsak a fennírt czélra vettem által 67 forintot, azaz: hatvanhét forintot. — Középlap, sept. 3-án, 1866.

Nagy Imre.

Politikai hírek.

Angolország. London, jul. 25. Ma este falragaszok függesztettek ki, melyekben közüdo-másra hozatik, hogy a kormány egy reformbizott-mányt alakított, melynek feladata: mielőbb véle-ményt mondani az iránt, van-e joga a népnek a parkokban gyűlésezni. A népet a falragaszokban kérve kéri, hogy hűffőg ne próbáljon meetinget tartani a Hydeparkban.

Franciaország. Páris, jul. 26. Este. Az esti „Moniteur“ írja: „Bécsi levelezések állítják, hogy a f. hó 22-én Pozsony előtt vívott csata fő-kéletesen az osztrákok javára fordult, midőn az ellenségeskedések megszüntetéséről szóló hír által félbeszakított. Velencei levelek constatálják a nyugtalanságot, melylyel a lakosság az ostromlárai-előkészületeket tekint. Mezzacapo tók által f. hó 19-dike óta minden összeköttetés meg van szakítva Velenczével. Anonában Persano tengernagy ellen a lissai csata miatt nép-manifestációk fordultak elő.“

A császár közbenjárásának sikore feletti meg-

nyugrását a „France“ így fejezi ki: „Talán azt fogja valaki kérdezni, hogy mi nyeresége lesz Franciaországnak ezen békéből, a mely egyfelől Olaszországot kívánja, másfelől Poroszországot nagy-ravágását elégti ki. Erre azt feleljük, miszerint legelőbb is nyeresége Franciaország-nak a béke, vagy is az, a mi legjobban illik az ő szerepéhez, és a mi jóformán leghasz-nosabb a polgárosodásra és haladására nézve, melyet Franciaország képvisel a világon. Nyeri továbbá 1859-ki program-mjának megvalósulását: „Szabad Olasz-ország az Alpesektől az Adriai tenger-ig.“ Az Austria hatalmában levő várányság min-dig fenyegető vala a Franciaország fegyverei által végrehajtott műre nézve, s egyszersmind Európában folytonos nyugtalanság oka. Poroszországot illetőleg Franciaország sokkal igazsá-gosabb és nagyobb, hogysom ez utóbbik amannak győzelmi legitim következmé-nyeit kétségessé akarbatná tenni. Ezen királyság irányában, mely olyan nagy helyet hódított magának, holott oly kis-ded vala a bűlcsője, Franciaország nem viseltetik ama kicsinyes aggodalmak-kal, a melyek nem egyebek mint a gyen-geség ijedelmének szüleményei. Minden félelem nélkül fogadja tehát a megnagyobbodott Poroszországot, a megoszott Németországban; de más felől örökös Európá egysenly, saját befo-lyás és érdekei felett, s mindenki meg lehet róla győződve, hogy egy olyan uralkodó alatt, a kit Napoleonnak neveznek, Franciaország nem fog megrövidíttetni.“

Az esti „Moniteur“ írja jul. 25-dikéről: „A francia kabinet béktüklény fáradozásai első ered-ményre vezettek. A hadfolytató hatalmak beleegyez-nek (?) a fegyverszünet megkötésébe, s a béke-alkudozások megnyitására. Már ismerjük azon fel-tételeket, melyek alatt Franciaország felajánlá jó szolgálatait. Austria el volt tükéve, Velenczét fel-adni; másrésről Poroszország eléggé jelentékeny előnyöket nyert arra nézve, hogy a bécsi, berlini s florenczi udvarok békés érületére lehessen hivat-kozni. Franciaország saját tanácsainak tekintélyére, s a 3 kabinet mérséklettségére számított, céljainak elérése végett. Várakozása nem csalatott meg. (!) Franciaország a barátságos közbenjárónak ugyan-ezen szerepét őrzendi meg a megnyitandó alkudo-zásoknál, s befolyását folyvást a kibékítési mű-könytítésére használandja fel. Austria nem fájda-lmas tétovázás nélkül fogadja el azon békealapokat, melyek a német szövetségből kilépését foglalják magukban. Míhmedellett is Austria számos lapok nyilatkozatai szerint, jövőben sokkal szabadabban fejthetendi ki ama roppant segélyforrásokat, miket a birodalom keleti tartományainak legnagyobb ré-sze foglal magában. Egyébiránt tudja van, hogy a porosz reformjavaslat a jövőt nyitva hagyja, a Né-metországhoz újabb viszonyok előállítására vonat-kozólag.“

Az „Etendard“ írja: „A nehézségek még min-dig nagyok, habár teljes ok van binni kiegyenlíté-süket. A feltételek között, melyeket Austria elenged-hetlenné tart, vannak: a császárság integritása Velencze kivételével, következőleg Olaszország le-mondása Tirol iránti igényeiről, s a száz király visszatérése államaiba. Állítják, hogy e két pontra nézve teljes egyetértés uralkodik Franciaország és Austria között.“

Olaszország. Florencz, jul. 28. A mai „Italie“ azt állítja, miszerint a fegyverszünet iránti alkudozások Olaszország méltósága és érdekei te-kintetében kedvező eredményekre vezettek. A fran-czia kormány el fogja ismerni. — u. m. e lap — a velencei nép jogait; sőt még annak sorsa felett is határozni fog. A béke-alkudozások közvetlen Olaszországot, Austria és Poroszországot közt fognak folytattni. Anonában tegnapi 4 szállító hajó, 5 kerekas gőzös, 10 páncélos fregát, 8 fa fregát és 4 ágyunaszád horgonyzott. Persano admirál a nép súlyos fenyegetésekkel illeti, elannyira, hogy nem bátorodik a szárazra menni a hajóról.

Párisból írják a „Pr.“-nek jul. 24-ről: „A békekötésnek annyiban növekedtek, a mennyiben az ellenségeskedések most már olasz részről is meg-letek szüntetve. Azonban még mindig forog-nak fenn nehézségek a fegyverszünetre nézve. Austria a Porosz- és Franciaország által javasolt praelimináriákat elfogadta, azonban a leg-távolabbról sem hajlandó új feltételtől még Déltirol átengedését is ezekhez csatolni engedni. Az olaszok bámulandó szívóssággal ragaszkodnak a feltételhez; szerencse, hogy Tirol nincs tényleg ke-zeik között (már ott van) mert ez esetben semmi szín alatt sem állanának el igé-nyeiktől; most azonban határozottsággal lehet vární, hogy Franciaország a viszonyok helyes mé-ltatására és így arra fogja őket vezérelni, hogy Velenczével megelégedjenek. Napoleon hgnek kell e pont fölött alkudoznia, s ő ipjának mérsékletet tanácsol, habár az olasz kitartást jogosultnak ta-lálja. A hg most módot talált volna, hogy az ola-szokra nézve Velencze birtokba vétele ne legyen botránkozató. A dolog nem könnyű; mert egyrés-zről Napoleon császár állását figyelembe kell venni, s más részről Anstriát is engedékenységre kell

